SUSRET RIJEČI

Bedekovčina 2020.

SUSRET RIJEČI

Bedekovčina 2020.

Organizator *Susreta riječi*
Općina Bedekovčina

Nakladnik
Načelnik Darko Ban, ing. građ.

Urednik
Ivan Herceg, pjesnik, prozaik i urednik

Stručno ocjenjivačko povjerenstvo *Susreta riječi 2021.*
Ivan Herceg, pjesnik, prozaik i urednik
Marko Gregur, pjesnik, prozaik i urednik
Vesna Košutić, prof. hrvatskog jezika i južnoslavenskih filologija

Dizajn i priprema za tisak
Alenka Dmitrović, dipl. ing. grf. teh.

Ova je knjiga tiskana uz potporu Općine Bedekovčina i Krapinsko-zagorske županije.

SUSRET RIJEČI

Bedekovčina 2020.

PRED-
GOVOR

MALI VRT RAZLIČITIH POETIČKIH OKUSA

Ivan Herceg

Bez riječi smo ništa, bez riječi smo ništavilo. Pisci, pjesnici i prozaici, nude svoje vizije svijeta, i svjetova, pa tako i oni na 51. Susretu riječi, Bedekovčina 2020. A riječ je o manifestaciji koja se održala dulje od 50 godina, što nipošto nije malo u kulturi koja počesto na rub, ili preko ruba, gura ponajbolje projekte. I, ne manje važno, susreti su to svih naših krajeva, svih naših jezika, narječja, govora, od onih urbanih, gradskih, preko otočkih do «bregovitih» ivanečkih ili pak onih «na krležijansku».

Radovi su raznoliki, estetski više ili malo manje uspješni, a teme obuhvaćaju sve - od zafrkantskog dobavljanja prevažne «nove kuvinje», preko kuhanja/pečenja rakije, čime se čuvaju dobrosusjedski odnosi, do otočkih ćakula o prolaznosti i samoći te neizbježne pandemije izazvane koronavirusom.

Za objavu u zborniku Susreta riječi Stručno povjerenstvo izabralo je 39 pjesama, kratkih proza i eseja, mali vrt različitih poetičkih okusa, hranu za svaki stol, za sigurno druženje u ova vremena distanci i sumnji.

I dobro na jednom mjestu, u svojoj pobjedničkoj《Grabancijaškoj》, kaže Dražen Bos:

《Daj nam, Oče naš,
da lepi bumo znutra,
kaj nam treba lush
za lice i vutra za mir - gda Ti nam nosiš zutra,
kruha imamo ak i nemamo putra;》

Uz nadu da će sljedeći Susreti biti još zanimljiviji i uspješniji, obogaćeni možda i glazbenim uresom te pokojim književnim gostom izvan natjecateljske konkurencije, završavam stihovima velike poljske pjesnikinje, nobelovke Wislawe Szymborske iz pjesme《Psalam》, koja nas opetovano poziva na odgovornost - prema sebi, prema drugima, prema svakodnevnom životu, prema tajni života, prema slobodi…

《Možemo li uopće govoriti o kakvom-takvom redu,
kad se čak ni zvijezde ne daju rasporediti
kako bismo znali kome koja svijetli?》

PO—
EZIJA

SI–
NOV–
LJEVA
PJESMA

Gabrijel Barišić

Slavonski Brod

Na kraju sam bio prisiljen na ljeto
Zlatni ječam
jučer je bio zelen
Ali njegov sjaj svejedno je ubijen
sunčanim naočalama žudnje
za tabletama protiv boli
Zadržao sam vodu
(led ni ne poznajući)
Osiguravši si čvrstoću tla
i svjetlost svijeće
da je kiša ne ugasi
Potom se mogoh prepustiti
dešperacijama samosažaljenja
i samo meni značajnim sentimentalnostima
Nije bilo vina
Samo lijekovi
Na samoću kao zavjetovan
I kada je palilo
Sunce sam zamračio
Ne očima već doživljajem
Vodu sam dočekao kao boga jedinoga
I onda se povlačih polako po blatima
Onome koje daje život tijelima
I onome koje daje život
Da se po volji njime igramo

BEZ BE-DEMA

Danijela Benko
Vrbovec

val -
zapljusnuo me
svojim zelenilom
rezao me sve dok se nisam
raspala na komadiće
u tišini istine
nježno sam ih rasprostrla po stijenama
darovala dubokome moru
otpratila pogledom prema suncu
da ih svojom transformativnom toplinom
sprži u iskre malih sunaca
i pospe po cijelom svemiru...
ostala sam nijemo ništavilo
iz praznine gradim nove temelje
bez bedema
jer u ljubavi si gol
dopuštaš joj
da te mijenja
da te nosi
da te diže u oblake
baca u provalije
pomaže ti ustati
i ponovno te otpuhuje
prema zvijezdama...
ali bez korijena
samo si leptir u oluji
samo se daješ
i ne znaš kamo ideš
zato guram stopala
u plodnu zemlju
širim prste u korijenje
ruke dižem u nebesa
i otvaram grudi

dok se ne izlije sva ljubav
koju imam za dati,
a majčinskim suzama
ljubim sve sjemenke
oko svog debla
da rastu
u svoje visine...

1. nagrada, kategorija odrasli

GRA–
BAN–
CIJAŠKA

Dražen Bos
Zagreb

vigilija aliti straža nočna
sebežitkapisca i vitiznanca
prekodravca Gospona Gospona
Gospona i presvetlog bokca
Karoluša Khevenhillera

I.

Saturn kak pes stekli ze zubima bleščeči
na nebu svetli...
Gda pada noč
kak sunca moč
z pekla bumo zlato vlekli
i v zlatni zub plumbeni zub presvlekli.
Bumo deli krin vu krilo dekli,
pred raspelom bumo klekli
i fejk bedu s tela bumo svlekli.
Mleč čarnu kak krv bumo v hartiju
isipali kak hamartiju
i bumo ostali na privatnom partiju.
Šenti, dijabli, satani i štrige
kak napačni droti
kaj jim se volja protiv volje Božje roti
buju pali v pekel
fejk fejk fejk bedu bum presekel
i nekaj čisto steklega bum rekel -
tovaruš detetu v ovi noči
jogenj je kaj žiga pekel.
Puntari kaj z pekla ziti mogu
ne buju v ovi noči hitili z nogu
vitiznanca kaj v Gosponu Bogu
najjakšu svoju z dahom ceca drogu.
Gda je bal naj je bal,
a gda je bal naj ne bu maskenbal,
naj larfe zidu i naj gole starke
z pezdecom dečjim biju Parke.
Lubav i luctvo kaj se jih manjše ima
z groba zišli budu
i oni kaj je negda igral dvorsku ludu
ve bu kral,
seh verzotoč vutli bokal.
Peneza je malo, cajta je puno,

bum se skril vu zlatno runo,
pozojske zube bum posadil
pak buju divovi,
divili se moji prinovi,
verzotoča kaj joče gda se smeje,
poeta propeta kaj zleje
život iz žila, med dve aleje.

Saturn se z neba povlekel još neje.

II.

Ta karležijanska coprija vu mene je vušla
kak tenja na vražnjem oltaru gotike
pak egzorcizma delam sam na sebi.
Teši me i teše Bog sa nebi
da nigdar več odmetnul se ne bi
oni kaj v grobu bi
i z kim su ofirali nebožderni sni,
ampak se vniščil povsema ni.
Orsag naš, Oče naš
kaj si nam i otec i brat i pajdaš
je ne čist baš.
Daj nam, Oče naš,
da lepi bumo znutra,
kaj nam treba lush
za lice i vutra
za mir - gda Ti nam nosiš zutra,
kruha imamo ak i nemamo putra;
naj dekla bu dekla, a naj ne bu butra...
Mir kaj kroz vusta vušel je
ze cigaretlina se kadi,
a cigaretlin v lampama neje.
Kak krala kraležnica
tak se križ zdiže,
kušlec nebesa i zemle trudne

a v središču križa
sunca poludne.
Crleno telo kak crlene vusnice
i bol teška i bol lepa i bol kaj zgine
i vu večnost se z vremena vine.
Noč.
V noči verzotoč
popeva
kak striček
gda grozdje dozreva
crn-bel, crn-bel,
domino slaže
belo i crno,
zrno po zrno.
Jezuš čkomi.
Vura kak herc kuca.
Čkomi. Čkomi. Čkomi.
Popeval bum Jezušu pesem novu
vu starinskem slovu,
kaj me naštimava.
Popeval bum Jezušu
i svoju dušu
kakti birku
pustil bum da pojde
za Njim,
takitak sve projde.
Pes pod stolom zdihava,
a ja, truden od birtija
damfam i pišem,
ščim i dišem,
v dimu nadahnutje iščem
gda varoš spi
i žufke su mu senje;
prešlo je proščenje,
ve se vleku tenje.
Varoši,
zdigni se z žvepla svoga,

pogleč, pogleč raspetoga Boga!
To janje kaj vzima grehe sveta,
i vekuvečno živi v dušama poeta,
v reči kaj peče i kaj leči,
i smeje se i teče
za nas i v nami beči.
Reči!
Reči! Reči! Reči!
Reči!
Kak pero ajngelovo,
kak dvosekli meči...

Ve ječi ono kaj su Gospon rekli.

III.

Vu šnapsu života kaj ga z Bogom hičem,
On navek potrefi
da mi trefa
z hercom zeme
i moj herc kakti gverc vu boci
gda pumpa
i v miru Božjem lumpa.
Šent negdanegda pocepa špil
ampak Bog navek novo bitje
za moje daje mi zgubitje.
Tebe vzdižem,
Tebi herca dižem
i pred Tobom gmižem,
moj Gospone Bože
jer lubav je Tvoja
Život života,
Istina istine
kaj purgerske nam ove
osvetlava tmine.

Tebi dajem verse, dobri Gospodine.

SKIT–NICA

Snježana Budanec

Novi Zagreb/Odra

Moji nisu s kamena.
Nemam babu ni didu.
Odnio ih vjetar vremena.
Moji su iz unutrašnjosti
gdje je more bara
a kamen zemlja.
Bura puše s vinograda,
galeb se šepuri po tuđem dvorištu,
ljudi psuju majku,
oca kunu uz jutarnju rakiju.
Nedeljom se k meši dolazi na čašu trače-
va.
Nisu svi tako sveti.
Ima i crnih galovrata.
Noge ih često svrbe,
nestaju u magli iza brda velegrada.
Sleti tu i tamo pokoji,
s kokoticom prepunom svjetske pameti
pa brodicom usidri u tijesnu luku svoje
stare majke.
Sve od reda pozdravlja kao poglavica
a onda kao usamljeni kauboj nestane na
zapadu.
Zemlja kao udovica umotana u crnilo,
plače za svojim sinovima,
jauče za svojim kćerima.
Po njoj je nekad čeljad vriskala
i u svaki se snop sijena stiskala.
Sad je samo napuštena šikara.
Nije to ni moja zemlja više.
Tu sam domaći stranac.
Ne znaju me seljani ni živina.
Možda bi se i šuma sjetila mog imena

kad lišće uspomena ne bi istrunulo.
Još da su baba i dida živi
stalo bi i vrijeme.
A ovako dođem kao skitnica s juga,
odgledam tragediju sela,
nasmiješim se zelenom moru i dvorišnim
galebovima,
i vratim se letom južnih vjetrova.

INŠ-
OMA
DELA
ŠOMA

Stipe Bulić

Split

inšoma
intrale se grandece dvi na kavi
i guštale su u spli'soj parlativi
ka slakojusne šjore na Rivi

inšoma
u konobi su fumale španjulete
a pjatance i crna vina in špjegale
bodulske balade i vlaške monade

inšoma
poćućale su i retaje iz bocuni
i trentauno iz cakleni žmuli
ka da in se s partencon žuri

inšoma
ćakulale su veselo i šesno
a pokarale se nešesno i bisno
inšoma dela šoma i sve u tisno

ZA DIŠPET I SRAMOTU

Stipe Bulić

Split

za dišpet tebi, opetovano te molin
stani na balun, i pogledaj pinku doli
život je monada, prez trunkice slada
a ti se ne bi prominila, ni ka bi to tila

za dišpet tebi i sebi, i kolafinta, tiran i ja svoje
i bome, ni najgori dišpeti tvoji, nisu izgovori boji
jerbo, stentani besid, u tvojin i mojin justiman, nima
i nećemo se prominit, njanci trunke, take smo mi čunke

za dišpet i meni i tebi, ni fešte ovod, višje nima
svukud se šuja juta zima, i nikomen ništa ne štima
a tot su i riči najgore, ča se meju sobon bore, do zore
i zaraj pinkicu jala i mode, arčimo vrime prez slobode

za dišpet sebi, jur ti se čudin, namisto da poludin
a ti si se bome užgala, ka ča si bila, smišnica mala
i jemaš nešesan kapric, zauvik i stalno, a to ni malo
pa cilo vrime tiraš svoje, i kontra si svake beside moje

za dišpet tebi, ni ja se nisan špara, cova san i bumbizava
i batija san svašta, a najskoli ono ča nisan otija, a ni smija
a ka’ san isponova ariva doma, nisan se prominija, niti botu
vengoc se karan i brontulan, ka i prin, i to na našu nan sramotu

BABI-
ČINI
ŠTRU-
KLJI

Stjepan Crnić

Zagreb

Jabučne drieve gledim.
Gledim kak z vetrem popeva
i grane, kakti dečje zipke,
z velikim štimanjem ziblje…
Gledim kak čeljane jabuke
na sake vejke svetliju
i kak minđuši na vuhu
i ukrasi na božičnem drievu
cifraste zglediju…
I se tak diši
kak da bi
v tvornice parfema bil,
kak da je vuljetje
i njive i gorice dišiju….
Oči zapiram,
a čez nepce
slad jabučnice čutim
i finega žmaha
tek z rohlje zvađenih
babičinih štruklji…

vejka - *grančica*
čeljane - *crveno*
finega žmaha - *finog okusa*
rohlja - *pečnica*

KRE–SNICA

Stjepan Crnić

Zagreb

Naj se bojati čovek!
V življenju te furt nekaj stišče,
kak mravlju te gazi,
dihati ti neda.
I furt ti se nekaj brani,
v grabu te hiče,
po rebrima prebira,
z peklem te straši
i strah ti v kosti tira.
Naj se bojati čovek!
Pozabi na sê koj te stišče,
naj z čarnim mislima spati!
Pusti nek te veter
kak travčicu ziblje,
nek ti kraj vuha
kak violina igra…
Budi kak čmela
i nek sê koj delaš,
bude kak med,
nek svetli kak lampaš,
kak zviezda repatica,
kak srečne dieteteve oči.
Naj se bojati čovek!
Na kmičnem potu
ti kresnica bodi
i blešči kak biser
kak soza sreče,
kak anđela lice
i sega se straha oslobodi.

kresnica - *krijesnica*
zake - *zašto*
dâ - *kad, kada (gda)*
sê (vse) - *sve*
blešči - *blista*

RJEČI–LIŠTE

Edina Fajković

Zagreb

Teške, okovane trnjem, tamne i oštre.
Naudile su nam.
Riječi.
Ružičasto u crno, bijelo u sumorno sivo, sjajno u duboko tamno.
Obojile su.
Riječi.
Znak po znak, tipka po tipka, glas po glas.
Prebrzo izgovorene i poslane.
Riječi.
Podebljane, u bujici abecednih munja.
Ranile su.
Riječi.
Hladni trnci, šutnja okovana ledom.
Tragali smo.
Za ključem.
Suznih prozora, mutan horizont.
Gledali smo.
Prema buđenju dana.
Rame daleko od ramena, glava okrenuta od glave.
Težili smo.
Za podrškom.
Vrijeme bez vremena, srce bez otkucaja.
Odbrojavali smo.
Do novog početka.
I onda, ključ naposljetku pronađen u susretu riječi.
Bez maski i lažnih tonova.
Susret riječi u kajdanci milozvučnih obećanja i oprosta.
Ogrlica slova u nizu uz nagovještaj mira, ljubavi i izliječenja.
Uputnica za rječilište.

FA-LIŠ

Darko Foder

Ivanec

Fališ
kak igle kanec,
kak vrati kvaka.
Fališ
kak šenice mak,
kak beršljonu drieve.

Tva sena kre me sene hoadi,
kak sena mučeča i nike več.

Fališ
kak vuletju tiči,
kak vetru oablaki,
kak čmelum ruaže.

Fališ.

Smieh tvuaj mi fali,
oači srečne,
radast serca.

Hoadiš kre mene,
spiš kre mene,
živiš kre mene,
a fališ.

De da te naze najdem
če si se zgubila,
če sam te zgubil,
če sme se zgubili?

De da te iščem?
Fališ.

fališ - nedostaješ
kanec - konac
vrati - vratima
kvaka - ručka
šenice - pšenici
beršljonu - bršljanu
drieve - drvo
sena - sjena
kre - kraj
me - moje
hoadi - hoda
mučeča - šutljiva
nike - ništa
več - više
kak - kao
vuletju - proljeću
tiči - ptice
čmelum - pčelama
ruaže - cvijeće
tvuaj - tvoj
oači - oči
hoadiš - hodaš
spiš - spavaš
de - gdje
naze - ponovo
najdem - pronađem
če - ako
zgubila - izgubila
iščem - tražim

PI—SMOA

Darko Foder

Ivanec

Z žepa padrapuni lač
peneza sam zvadil, zlizunega,
ad težačke moke zglajcunega,
več ad stua pot pretepunega.
Paluknol ga z premišljuvunjem.
Z jedne stroni pismoa, z druge glava.
Kak je i mene gavaril,
tak i sakamu kie oače čuti,
da saka njegva stron ima za nas pote širuake
i steze nom zacajha čez živat, glibuake.

Čverste sam ga stisnul,
ad moke, ni rieč da bi pisnul.
Hitil sam ga visake v zrak,
šualjine pahabune abul,
paluknol koa se pakazale za znak
i z pinklecem i kartu v žepu,
prekaračil truašni hižni prag.

Na pismoa je tie aincer apal.
Kazal mi je da g duamu, matere,
pone liet, doge liste bom pisal.

Pisal bom g duamu
i da matere več ne pred pragem,
da pisati več nem imel koamu.
Ja bom pisal i če hiža bo zarasla v drač
i če vruši se stari kroaf
i cieli grunt če bo za nike nek za plač.
Ja bom pisal i da mi noage več atkažu
i če černi mi se, kmični oablaki pakažu.

Pisati bom stal v tie čas,
da kmica mi apone na oači
i zajafkal bom na ves glas,
pre nek serce se raspoči:
„Kom te Vrag bedastega nanesel,
z duama f tuđi sviet adnesel?
Zake si se koa ti je sercu bile mile,
za peneze žmulječe athitil,
z jadem f stronjskem svietu se nakit-
il?“

pismoa – pismo
z žepa – iz džepa
padrapuni – poderanih
lač – hlača
peneza – novac
zvadil – izvukao
zlizunega – izlizanog
ad – od
težačke – radničke
moke – muke
zglajcunega – izlizanog
več – više
stua pot – sto puta
pretepunega – pretresenog
paluknol – pogledao
premišljuvunjem – promišljanjem
stroni – strane
gavaril – govorio
sakamu – svakome
kie – tko
oače – želi
stron – strana
pote – puteve
širuake – široke
zacajha – zacrta
čez – kroz
živat – život
glibuake – duboke
ad moke – od muke
pisnul – izustio
hitil – bacio
šualjine – ponošene cipele
pahabune – istrošene
abul – obuo
koa – što
pakazale – pokazalo
pinklecem – zavežljajem
prekaračil – prekoračio
truašni – trošni
hižni – kućni
aincer – novac nominale 1
kazal – pokazivao
g duamu – kući
pone liet – mnogo godina
doge liste – duga pisma
bom pisal – ću pisati
nem – neću
imel – imao
koamu – kome
če – ako
drač – korov
vruši – uruši
kroaf – krov
cieli grunt – čitavo imanje
nike – ništa
noage – noge
atkažu – otkažu
černi – crni
kmični – mračni
v tie čas – u taj tren
da – kad
kmica – mrak
apone – padne
zajafkal bom – zajecat ću
ves – sav
pre – prije
raspoči – raspukne
bedastega – glupog
nanesel – nanio
z duama – od kuće
adnesel – odnio
zake – zašto
žmulječe – koje stišćeš k sebi
athitil – odbacio

CRNI PE-TAK

Biserka
Težečki Kekić

Turčin

Stvari imaju zube.
U crni petak
oformit će se procesija.
Noćno bdijenje za STVARI.
Od novčića sazdana
krunica
sasvim će se stvarno
premetati u ruci.
U litaniji
nabrajat će se postotci

POPUSTA.
U crni petak
vještice spavaju.
Njihov propust zlorabe.

KUPCI.
Stvari imaju zube.
Nagrist će pažnju noćobdije
i odvratiti ga od svjetla.

U tami
stvari će se proždirati

SVJESNOST.
Kao mjesečari
kupci će ujutro nahrupiti
u hram

i prisvojiti sve
ĐAVOLJE KIPIĆE.

SA–
JAM

Ninoslav Kerdić

Zagreb

Betonski blokovi na prašnjavom makadamu
Poput nadgrobnih ploča
Na njima izloženi raskomadani automobili
Hrđa i željezo
Ukradeni bicikli
Demode odjeća od raka umrlih ljubavi
Iz smetlarskih kontejnera spašene trice
Obiteljski foto albumi besramno rastvoreni na vidjelo svima
Nasmijana lica na izblijedjelim slikama
Zamrznuta u prošlosti
Bez ikoga dragog tko bi ih gledao
Hrpe naočala izgrebanih stakala
Gomile cipela iznošenih po nepoznatim putevima
Knjige s posvetama na prvoj stranici, onoj praznoj
Uniforme zaboravljenih ratnika
Udarničke značke davno utihnulih radnih akcija
Utroba prošlosti rasuta u prašini

I na svoj toj smrti divlja život
Kopa po hrpama odbačenih stvari
Cjenka se, psuje, dovikuje, cereka
Jede ćevape u masnoj lepinji
Glođe kosti, pije jeftino, mlako pivo
Smrdi na znoj i jeftini dezodorans
Pohotno promatra umorne konobarice
Dobacuje zlurade upadice
Pjeva sklepane, narodnjačke stihove
Tjera muhe, galebove i vrane
Razgrađuje, reciklira i raznosi
Život, život uvijek nađe put

NIČIJA KU-ČA

Mirjana Križanović

Stubičke Toplice

Na stelji..mekoj..
Sred..svanuća..
Ničija je...
Kuća.

Pod kestenom...
Starim..
Što odbio je...cvasti...
Zaboravljena..od djece...
I...vlasti...

U dlan..vreli...
Sebi..prispodobljenu..
Uzeh..dušu..
Njenu.

ZVEZ-
DANA
PO-
RUKA

Vladimir Ludvig

Dubravica

Vesmir
čudaj galaktika pohitanih
po črnini temnog prostora
blisek zvezdanih gradova
z bezbrojnim svetovima
suncima i planetima

Poruka
vu blisku radio vala kratko se javila
nepoznata, kodirana, no veli nam jasno;
- niste sami -

Depresija
z kmičnog zdenog prostranstva
došla nam poruka življenja i smrti
signalom z glibokog vesmira

Vreme
Koja su to bitja kaj su se javila
signalom pred puno vremena
imali su život i vodili ljubav
sad su samo treptaj svetlobe
bez duše i tela

Mi
naša poruka vibrira
vu mračljivom vakuumu črnog prostora
nit se zna kome
nit kad bu stigla
- no shipment track and trace -
samo treptaj svetlobe
bez duše i tela

ŠPI–GLEC

Anica Lukina
Donja Stubica

Špiglec
Kak v glibuoki zdenec
V tvoje oči sam se naluknula
Zablesiknul z dijena špiglec
Scuopral me, pak sam se pusmeknula

Ud unda si nutre sedim
Če bi i štel, ne moreš me sneti
Ti čez moje, ja čez tvoje oči gledim
Scuoprani, jedne ud drugoga ne moreme prejti

Sunčeke se nutre ogledava, pak se smije
Ima dane da nam se i dešč nudi
Pu kmice meseček nad nami bdije
Sake jutre, moje se oke v tvojumu oku zbudi

Ta sprefrigana coprija vuruke nam dala
Špiglec nej zablesiknul da ti se nis dupala
Nej se posmeknula, nej nutre upala
Tvoja zjenica, ja nej pustala

U KO-
ŠULJI
SKRIVAM
PREPE-
LICU
PUČPURU

Zdenka Maltar

Novi Marof

U košulji sakrivam prepelicu pućpuru.
Naše dvije topline zapalile su peć u sobi,
pucketa malo zimsko sunce.
Šuti, govorim joj,
pored kuće prolaze lovci
s mrtvim pticama o boku.
Njihov smijeh reže tugaljiva jutra.
U lavežu ptičara crni se miris krvi.
Prije smrti, tvrd na ranu,
fazan je još nakratko poletio u gustiš.

Ono što loviš uvijek izmiče,
znam to još iz vremena
kad sam s ocem lovio patke na jezeru,
govori jedan.
Naginjem se kroz prozor da mu vidim lice.
Miruj, miruj,
šapćem ptici u njedrima.

JOŠ SE-NJAM

Tibor Matan

Novi Marof

Još senjam…
Još senjam belu zimu
i žote tiče v obloku
svetle kak luč
i kmicu krate.
Ona je ž njimi.
Smeje se.
V roka snega topi
i žejne ih
 z vodicu napaja.
Nečem se zbuditi!
Senice, tiči sveti,
najte odleteti!
Počakajte časek,
obraze joj kušujte,
vu lasi
zvezde zateknite!
Očem ju gledeti,
dogo!
Vu ziblje preveč
fali!

VONJ ZIME NA ŠKO-JU

Zdravka Meštrović
otok Drvenik Mali

Sporo vuče se
škojski sivi dan,
kroz bure,
kroz kale puste
kamene u
kontravanju s prolaznikon
umotanin u kapot sićanja
na vonj zime na škoju.

A sad pusto je sve
samo vonj
rogača, trdog i suvog
ka ruka težaka
na škrtoj zemji kamenoj.

Omotani vonjem
javora, mendul,
suvih grozdi, smokvi i
škoja u sivi zimski dan.

SVE JE PRAZNO

Zdravka Meštrović
otok Drvenik Mali

Prazno je sve
kale, šentade
i rive.
Osin samoće
nikor više
po pjacama
ne korteđaje.

Mi prazni smo,
ka i naši gradi.
Ka svi prostori
okolo nas.

Od samoće
zaprti
jedni od drugih.
Zaprti od
kanta tic i
mora huka.
Zaprti od
žubora rika i
potočić.

Zaprti od
svita vanjskega.,
kega zapravo
više ni.

Prano je
okolo nas
i u nami.
Prazno.....

LUBA-
NJE
U PLA-
NINI

Mirjana Mikulec
Oroslavje

Dugačke niti trave šibane vjetrom
Svileno tkanje predu
Na izvoru planine

Među kamenim liticama
Konji u slobodnom trku
Kao da ne slute dolazak

Vidjela sam ranije
Kako umiru tijela
Ostaju prazne ljušture

Hodamo a ne prolazimo planinom
Među na kolce nataknutim
Lubanjama preminulih konja

Običaj je to pastira
Iz ogoljelih lubanja vijori
Snaga divljine

Na svilenom pokrivaču
Okamenjene kosti divljih konja
Grade planinu

OMEĐENA

Mirjana Mikulec
Oroslavje

Dvije bilježnice tvrdih korica
ukrašene ilustracijom cvijeća
aluminijskim naljepnicama
leptir
đavolja glava
savršena djevojka
neuništivog postojanja
Slike oblaka ponad sumorne kuće odrastanja
crno-bijela fotografija vjenčanja moje bake
u rukama drži kale
na glavi čipkasta kruna
oči velike sjetne
brada tvrda seljačka kao moja
naslonjen na nju blago njen mladoženja
za koga se znalo da neće izdržati
nikada poslije moj otac nije čuo za njega
ima iste crte lica kao tvoj otac
Crtež olovkom erotskog bunila
blijedi od godina i čekanja
Otvorila sam prozor i pustila pticu
da se bori sa svojom slobodom
Soba je sve tješnje omeđena slikama odrastanja

2. nagrada, kategorija odrasli

PJE-
SNI-
KOVA
KORA-
BLJA

Vinko Pavić
Zagreb

Sunce će upiti s tvojih dlanova
Tvoja slova, tvoje riječi, tvoje stihove.
Podignut ih u nebesko plavetnilo,
Iznad oblaka,
I padat će kao kišne kapi
Na lišće, na prozore, na lica ljudi.
Netko će se skriti pod okrilje svojih snova
Od bujice slova, riječi, stihova,
Da ga ne omame kao miris cvjetova,
A netko će s ushitom i sjetom plesati
Pod kišom vazda mladih stihova
I osluškivati njihov cvrkut
Na jeziku samo njima znanom.
Netko će ih šutke, u čežnji
Rasipati poljem jutarnjim
Kao milost za davna dobročinstva.
Tvoja korablja od slova, riječi i stihova
Ostat će nasukana
Na žamor oproštenja ili pokude
Kad licem u lice
Susretneš svoga Oglasitelja.

NE–MIRI

Tomislav Ribić

Varaždin

dođu nepozvani i ostanu sat, dva
(u početku)
ostanu i cijelu jesen (mrve me)
najgori su kad dođu zimi
kad izviru iz crnila, iz malih crnih točaka na zidu
naprave pir, razbacaju me, zaplove po nutrini
bace u samoću kaveza
prikuju uz zid orošen srebrom
a zelene usne vlage ljube mi udove i prodiru
poput oštra noža pod kožu
puštaju muziku, ljepljivu
prepoznajem glasove
nestalih, izgubljenih
izranjaju s rečenicom, dvije
dojezde na srebrnom biciklu pred jutro
uz razlomljen zvuk praporaca
ogrnuti paučinom
i rasplinu se
brže no što su došli
uspavljuju me slikama:
dječaka koji je iščupao srce šume
riječnih vila što se roje kao ose
na ledini ispod kule od meda
i tebe, najčešće tebe
jutros si…
izašla iz sobe i na žicu za
struju izvjesila izreske iz snova
dok se znoj lijepio za tvoju bluzu
tijelo je postalo pamuk
bijel, mirišljiv

nemiran u mojim mislima

PJE-
SNI-
KINJA

Ljubica Ribić

Varaždin

Ona je bila posebna i bila je lijepa
i znala je naga riječi skidati s usana
I ona je bila smjela i prkosna je bila
i nosila je vjetar na prstima
i žuborila je i mirisala na svježe pecivo
I hodala poput srne u jutra na pojilišta
I žeđala za rosnim livadama
Ona je bila posebna i bila je lijepa
i znala je crtati prstima oblake
i kiše
jesenje kiše koje su mirisale
na med i mentu na kupine i jorgovan
Te jesenje kiše ona je znala nositi na
tijelu poput svile prozirne i svježe
I bila je lijepa i promrzla i bila je slap
i pelin je bila i gorčina i tama
A bila je prpošna i stidna i dijete i žena
i bila je posebna od gline i mramora
od pijeska i snijega od vremena i nevremena
sazidana zazidana u svjetlosti tama
u tami svjetlost
rječita tiha naga osamljena pjesnikinja

NA-
SMI-
JONA
LICA

Boris Vojković

Vis/Bedekovčina

Opet vidin nasmijona lica
droge jude oko sebe,
ca smo sritni kad smo skupa
ka da smo još uvik dica!
I dok sedin uz tebe,
ti mi provjoš,
ca je krila školska klupa.
Lipi đir smo pasali i borzo sedandeset arvali!
Ma to se još ne vidi jer,
eno je Nejasmić poce namigivat,
Mira se pocela smijat,
Darlić ispod oka ćiri, ni Sonje pok gre bliže Miri.
Dubravka svaku malo litretoje,
Bralić se zafrikoje,
Saša sve to u cudu gledo,
dok Joško ništo brontulo ka medo.
Davor pomalo zakantoje i puno ne obadoje.
A jo, sve to snimon da za narednu facendu matrijola imon.
Malo smo se u piceriju došli okripit
Ma ne toko radi ićo, koko radi nos somih!
Da uživomo u kumpaniji
Ka dica u igrariji!

ISPITIVANJE DALJINE

Nada Vukašinović

Donja Zelina

Danas popravi šminku pred zrcalom
nasmiješi se kameri,
ili crvenom oku bijeloga zeca,
stavi na uho slanu školjku,
i slušaj ocean,
šušti i hladi kao
modra svila
svakoj svjećici dodaj želju,
svakoj zvijezdi ružu,
svakoj riječi zarez,
obgrli daljine i hladne bjeline,
i nauči glasno izgovoriti ime grada
u koji nikada nećeš otići,
naruči pismo od neznanca,
u naručju sačuvaj
oceane i vremenske zone,
zvjezdane pahulje snijega,
i redove letenja
i slike onih koji nisu tu,
samo vrata nikada ne zatvaraj,
pristani na sve,
na duhove u ormaru,
na umorne korake,
na malo svjetlo,
i neka ti čekanje ne dosadi
korak naprijed, dva nazad,
to si ti,
to je rak
i još je tu,
i ti si tu,
igraj njegovu igru,
strpljivo prikupljaj minute,
riječi,
vijesti koje dolaze iznutra,
izvana,

iz etera,
noću gradi mostove,
a danju ih ruši,
samo diši,
i preživi do sutra,
makar kao fikcija,
kao lik u dosadnom romanu,
ali budi tu

PUTO-VANJE KROZ VRIJE-ME

Miroslav Vurdelja

Zagreb

ljubav
gost nenadani
uleti u dvorište
mahne šuštavim rukavom
košulje na štriku
i odjuri s vjetrom

sjećanje
slučajni pokret
uhvaćen
u titravoj slici
nad rastopljenim
ogarkom svijeće

zaborav
mrak zatvoren
u futrolu
za naočale
s druge strane
vremena

PREBI-
ERANA
KIKLJA

Katarina Zadrija

Vrbovec

Veter kotari, oblok cuka.
Čela je v košnice skrita.
Betežna duša v kout nabita.
Neoplođenoga cvietja mouka.
Okoceni dnevi, na licu zar.
V oku trucljivosti iskre sjaj.
Na oblouku duše piše: Nie kraj!
Čađu zapri v stari logožar!
Osmouđeni cunjek bura riflja.
Stare škornje gda kefa naglanca.
Radost puči z skritoga culca.
Življenje je prebirana kiklja.

CU–NJEK

Katarina Zadrija
Vrbovec

V vode se cunjek moči
Pralja mu luga pripravlja
V beljitnicu vodu toči.

Na rifljače riflja hitra
Pak ga gnjete vu koritu
Cunjek cvili, jafče, titra.

Z korita bi zletel vun!
Z zoubi stišće jada pun.
Bi se zmeknul, kukuriknul
Če ga rožak* ne bi piknul.

Čkomi v truc culanjek trpi
Vesel boudi friškoj zakrpi.
Si prehitil preko svoji pleči
Deset takvi se čkomeči.

Če te bolje gnjeli boudu
Prali, ribali z soudu,
Bouš se blješčil kakti biser
Kral njim boudeš saku misel.

Kral njim boudeš saku senju
Rada vidli bi ti tenju
Da odhajaš sad bi šteli
Morti bi te sebi zeli.

Trgovci došli bi z novci
Kupili bi tebe rada
Če od cunjka zide balada.
Noute bi ti rada krali
Kak popievaš bi igrali.

Rožak - pjetao

PROZA

3. nagrada, osnovna škola

NOVO NOR-MALNO

Magdalena Bašak
Lobor

Bio je mjesec ožujak 2020. godine. Mjesec u kojem se naziru prve zrake sunca i zelenila. Vrijeme u kojem se priroda budi iz svog zimskog sna. Vrijeme u kojem se mogu prepoznati razigrani dječji glasovi. No ove godine mjesec ožujak donio je sasvim nešto novo, nešto neočekivano.

Otprilike sredinom mjeseca primili smo neočekivanu vijest od strane škole da do daljnjeg nema nastave, nema odlaska u školu. Nastava će se pratiti od kuće, odnosno na daljinu. Uzrok svemu tome, nažalost je virus koji još i danas luta diljem svijeta, zarazna bolest Covid-19. Nakon što sam primila vijest o neodlasku u školu u prvi tren sam se razveselila. Sve će biti lakše, više odmora, nema ranog ustajanja pomislih u sebi. Iskreno, prvih nekoliko dana zaista je bilo lijepo učiti od kuće. Tek s vremenom, počinjem polako shvaćati kako čovjek u jednom trenutku postaje bespomoćan. Ja sam upravo to osjećala u sebi, bespomoćnost i nezadovoljstvo. Koliko dugo vremena boraviti u kući, ne izaći među ljude, svoje prijatelje, rodbinu, zaista žalosno. U toj zatvorenosti od škole, prijatelja i učitelja shvatila sam koliko je čovjek bogat što ima prijatelje oko sebe. Razdoblje karantene - opće zatvorenosti, zaista može promijeniti čovjeka do te mjere da su mi one stvari od prije, moje navike, brige, počele nedostajati. Nakon dva tjedna zatvorenosti, nadala sam se ponovnom odlasku u školu. Nažalost, to se nije dogodilo do kraja školske godine, odnosno lipnja. Učili smo kod kuće, razgovarali preko poruka. Zato sam sada sretna što sve ovo vrijeme mogu svaki dan vidjeti svoje prijatelje, razgovarati s njima, učiti slušajući i gledajući profesore. Sada mogu reći da sam sretna i zadovoljna osoba. Razdoblje karantene bilo je jedino toliko dobro da me uspjelo zbližiti s mojim roditeljima i braćom. U tome vremenu imali smo dovoljno vremena jedni za druge. Samo je to pozitivna stvar karantene.

Nadam se da ćemo svi zajedno uspjeti pobijediti ovo teško razdoblje i da razdoblje NOVO NORMALNO više neće uznemiriti naš život.

PRO-
MATRAČ
PTICA

Zdenka Maltar
Novi Marof

Posljednje jato pataka te je noći odletjelo iz grada. Smog i magla već su se mjesecima vukli ulicama. Bez sunca grad je bio neprepoznatljiv crni mravinjak i teško se razlikovao dan od noći. Ipak, bio je siguran da su patke odletjele noću. U snu je čuo lagano pljeskanje vode i krila, poznavao je taj zvuk, jato se odjednom digne kao prema dogovoru i ubrzo nestane. Jezero je bilo umjetno, u njemu nije bilo života. Svakog su jutra iz laboratorija donosili male ribice, gliste, crve, mušice, lopoče i vodenu travu i tako stvarali prirodu, ali patke su bile prave. Sjećao se tog jata još iz vremena kad su postojala godišnja doba, pratio ih je, zapisivao promjene, svaka patka imala je svoje ime, mužjak je bio Rudi. Privid prirodnosti parku je davala i aleja ginka koja je još nekim čudom opstala. Biljni svijet potpuno je nestao. Sve zelenilo dolazilo je iz laboratorija.

Od kada su kiborzi zavladali zemljom računao je vrijeme prema kalendarima i ručnom satu na navijanje koji je pronašao u nekom starom ormaru. Kiborzi su ubrzavali vrijeme, u početku su pomicali satove, a kasnije su počeli pomicati dane, mjesece i godišnja doba. Kada je nestalo Golfske struje, nije došlo proljeće pa su produžili zimu, poslije više nije bilo ni ljeta i na kraju sve se izmiješalo. Nitko više nije pouzdano mogao reći koje je godišnje doba. Prema njegovom računanju vremena bilo je proljeće, no u gradu više nije bilo ptica. Morao je priznati sam sebi da on, koji je svoj život posvetio promatranju ptica, već mjesecima nije vidio ni jednu pticu, osim tih nekoliko pataka na gradskom jezeru. Odlučio je. Noću će potajice napustiti grad i krenuti za patkama. Znao je da mu to kiborzi kontrole neće dopustiti. Ako se prijavi za put prema jugu, reći će da je prestar i poslat će ga u Kuću pripreme, a tamo nije želio ići. Osim toga, ugradit će mu čip što je do sada uspješno izbjegavao. Sjećao se još vremena kad su ljudi mogli sjesti u auto i poći bilo kamo, ali sve se promijenilo, za putovanja trebale su dozvole. Odlučio je, noćas će krenuti na jug i ništa ga neće spriječiti. Poći će biciklom unatoč bolovima u prsima koji su ga već danima pratili. U nekim mjestima vozili su električni vlakovi, ali njih su kontrolirali roboti.

Nije volio sjeverne gradove čak ni u mladosti kad su se u njihovim parkovima još gnijezdile ptice. Ali sada, gotovo je svaki dan osjećao gušenje. Ljudi koji nisu išli na genetske modifikacije patili su od depresije, nesanice, apatičnosti i pod maskama su jurili gradom, tek su se unutar četiri zida osjećali sigurno. Gotovo svi su se hranili energetskim napitcima Kiborg, a kuhalo se samo ponekad na druženjima.

Hrana bi se izložila na stol, svi bi joj se divili i fotografirali je, a potom bi je odnijeli u reciklažne kontejnere. Izvan grada postojale su zajednice fanatičnih grupa: Bio selo, Božji ljudi i druge, koje su pokušavale živjeti na tradicionalan način ili prema običajima nekih dalekih zemalja iz kojih su došli njihovi preci, ali pripadnici tih grupa nisu prihvaćali došljake ni slučajne prolaznike.

U posljednje vrijeme sve se češće sjećao djetinjstva, cvatnje, okusa trešanja, rijeke, kosova na tek pokošenoj travi i jutarnjeg pjeva ptica. Činilo mu se da ga prati glasanje vrana, ali znao je da ne može biti. Bilo je to davno.

Kreeeh, kreeh!

Pjeva li to vrana majko?

Ne, vrane ne pjevaju, to je ptica rugalica, mimus koji oponaša druge ptice, sada oponaša vranino kreeeh, ali može oponašati i slavuja.

Posudio je odijelo za putovanje i opremio se malom svjetiljkom, preko lica je navukao masku, putovat će noću, a danju će spavati u nekoj od napuštenih kuća. Cesta kojom je krenuo nekada je bila autocesta i još su na njoj stajali putokazi, ali kako se njome više nije putovalo, putokazi su izblijedjeli. Od magle i smoga ništa se nije vidjelo, kretao se prema osjećaju i ubrzo je došao u krajeve velikih poplava. Žuta bujica nosila je hrpe smeća koje su se vrtjele u krug kao kakav šareni vrtuljak. Tijela mrtvih pasa i mačaka poput lutaka na koncu izvodila su zastrašujući ples. Na vrijeme je krenuo sporednim puteljkom prema planini i izbjegao kontrolu, na svaki zvuk sklanjao se s puta. Hranio se konzervama koje je našao u jednom napuštenom dućanu. S nostalgijom se sjećao majčinog vrta i biljaka koje su uzgajali u njemu. Nakon dugo vremena je zaplakao. Sumnjao je da Kiborg napitak sadrži sastojke koji umrtvuju osjećaje. Ljudi nisu više tugovali ni plakali, ali se nisu ni smijali, radost i veselje nisu postojali. Još u početku katastrofe, kad im je govorio o bolestima drveća i nestanku sjenica, ravnodušno su slijegali ramenima i govorili:

- To je zato što je sve zagađeno, zrak, voda i hrana koju jedemo.

Nakon mnogih noći putovanja lošim putovima, pod slabim svjetlom i danima ispunjenima strahom od kontrole, učinilo mu se da je vidljivost sve bolja i da iza smoga i magle koja se diže proviruje sunce, ali bilo je sve hladnije. Protrljao je oči i odlučio skinuti masku s lica, u nekom trenutku počeo je padati, čuo je šum vode. Zar je moguće da negdje još

postoji rijeka, pomislio je.

Profesore, pazite, zadrijemali ste, past ćete u jezero. Patke su već otišle, snimio sam cijeli film.

Kamo su otišle patke?

Ne znam, profesore, a kamo mogu na jesen otići patke? Kažu da će vrste ptica koje se neće moći prilagoditi klimatskim promjena izgubiti svoja staništa i s vremenom potpuno nestati. Ove godine gotovo da nije bilo proljeća, a i jesen ne obećava. Nitko ne zna hoće li svijet stati ili je već prekasno. Čudim se kako imate dobar san. Pored nas spustilo se jato vrana i samo kreeeh, kreeeh, kreeeh. Razvlače ono smeće koje je netko opet bacio pored jezera, ali vi ništa, mora da ste lijepo sanjali.

2. nagrada, osnovna škola

NOVO NORMALNO

Mihaela Puljek
Bedekovčina

Što je to novo normalno? Kako je to utjecalo na mene? Što se to događa? To su pitanja koja se svaki dan vrte po mojoj glavi… No, počnimo polako, od početka.

Dobar dan, zovem se Mihaela i idem u 7. razred. Početkom 2020. godine korona je zeznula cijeli svijet, sve je stalo. Ljudi su bili živčani, trgovine nisu radile, kao da je netko pritisnuo pauzu na normalan ljudski život, navike, igru. Isto tako uvedena je i online škola u kojoj sam se jako dobro snašla, ali ipak, to nije bilo to. Nismo sjedili u razredu, nego pred računalom. Ispred nas bi stajala učiteljica i objašnjavala nam lekciju. Bilo je neobično, bila sam zabrinuta, a tada sam vidjela da je Zagreb zadesio jak potres. Svoje sam brige i probleme ostavila po strani. Još dan-danas ne mogu vjerovati što se dogodilo, ali moramo krenuti dalje. Zagreb se obnavlja, no sjećanja ostaju duboko u srcu, iza briga i problema o koroni i drugim bitnijim stvarima današnjice ili, bolje rečeno, sutrašnjice. Kada će korona završiti? Hoću li sutra imati posao koji neće stati zbog koronakrize? Ljudi ostaju bez posla, ne mogu naći novi. To je najveći problem današnjice, a ne kad ti roditelji oduzmu mobitel zato što misle da ne živiš u stvarnom svijetu punom briga, problema, žurbe…

Razmišljam i o onima koji imaju pune ruke posla za vrijeme ovog kaosa u svijetu. To su naši doktori, medicinski tehničari i sve osoblje koje svaki dan, ne brinući za svoje probleme, nesebično pomažu ljudima. Takvi ljudi su mi pomogli saznati da ima i dobrih ljudi na Zemlji, ljudi koji pomažu drugima, shvaćaju njihovu bol i vole jedni druge bez obzira na nacionalnost, rasu i religiju. Bit će uz tebe čak i u najgorim situacijama. To je veliki sjaj koji obasjava naše srce koje zna da je nekome važno. Isto tako saznala sam da ima ljudi koji misle samo na sebe. Njih nije briga hoće li netko imati što jesti ili neće… Nisu oni krivi, korona izvlači ono najgore iz nas, nesvjesno se bojimo za svoj život pa ne mislimo kako je drugima. Našim starijima korona bi mogla oduzeti život brže nego nama, zato moramo paziti na njih i biti odgovorni.

U doba karantene dano nam je vrijeme kojega nikad nemamo dovoljno, mogli smo više razgovarati, mogli smo spoznati i sami sebe i svoje navike. Nakon svega ja sam sigurna da će svijet iz ove krize izaći jači i otporniji. Mi ljudi pamtimo samo dobre dijelove prošlosti. Novopobuđeni osjećaji ostat će u srcu i biti vječno prisutni. Čovječanstvo će živjeti.

3. nagrada, kategorija odrasli

IFKI-CA, LEPA MOJA TRA-TINČICA!

Đurđa Vukelić Rožić
Ivanić Grad

Gda me Jožek zazove, skoro popevajuč: „Ifkica, lepa moja tratinčica! “ stres mi vjemne želudec i spiralno ga mota slično kak sem čera vidla na televiziji da se i svemir zmotava. Kak ni kozmos, ni moj živčani želudec nemre ziti van ze samoga sebe. V obranu pošne adrenalin po celomu telu, lice mi zažari, a z vuhima bi mogla kak z krilima odleteti proč tak da neprijatel mam vidi da bu žmefke. Potlem mi noge otkažeju i bojim se da se bum zrušila. Veliju stručnjaki da bi pri stresu vsa energija trebala zajti v noge tak da moremo pred zlom pobeči. Istina, svemiru je to drugač, prvo nema noge, a i ja več nesem za kojekakve utrke.

Ja sem samo dobro zvežbana selska babica. Navek me je negdo treniral, vikal na me, kuliko put ni krivu ni dužnu, najnižu bokčiju v zapovednom lancu na gruntu. Me ruke su od detinjstva vse znale i delale, a ko svoja gazdarica, kak sem si naredila, tak mi je. Sejeno, nemreš dalko pobeči, če se na selu i sirotinji žensko rodiš, viziju i misiju dobiš z krsnim listom, od anjpidekla do zadnje spovedi se zna kaj buš i kak buš bavila. Gda me Jožek zove Tratinčica, znam da sem po njegvom mišlenju nekaj kriva, nekaj ne štima. To je kaj da bi miceka zazval na malo jetrene paštete, a onda mu petnajst čičkov zalepil na leđa!

Kak je prešel osemdeset i petu, moj gazda si je zacrtal nove zakone po kterima onda zahebavle marvu, mačke, pesa i živad, a bome i svoju dobru babicu, bi reči mene. Najenput, svet vidi z drugačkim očalami.

Lepotica moja, tratinčica moja mala, dojdi sim!

?

Mam! Jesi me čula?

Bem ti pol gumba, to ni dobro. Am me je spovedal pred dve vure, komaj sem došla k sebi. Kaj sad? Prala sem mertučje i pristavila obed, a mozek je delal kak raketa. Moram po još svete bračne spovedi iti. Kaj se to događa z Jožekom? Se zaljubil? Koja pak nesreča? Pred tri lete imel je fazu s prelepom čeri od susedov Pokornovih, tam na bregu. Ni tu greha bilo, samo ta kak vele, platonska ljubav. Na platonu ju je navažal z vlaka domom gda je išla z posla. Bi reči slučajno se našel pri stanici. V žepu od kaputa je navek imel bar pol kile finih čokoladnih bombonov, punjenih, velikih kaj prepeličja jajca.

Čujem ga, viče i zove. Povlečem jelo na kraj table, zaprem peč da se ogenj preveč ne razgori, zidem na dvorišče i študiram kaj si je pak zločestoča zmislila. A more biti da mu se kaj, ne daj Bože strefilo.

Kak si se to parkerala? Zakaj metla ni na mestu i zakaj ni naopak okrenjena? Znaš kak bu zgledela ak dugo stoji na sirku? (sirak metlaš ili dura, op. Ifkica)?

Da bi reč rekla. Zgledi da bum čula još toga.

Kuliko put sem ti rekel da vsako jutro racam natočiš frišku vodu, a prede toga staru hitiš i lavora opereš? Sečkarnu nesi zaštekala z lancom, negdo se poreže. Dojde dete na dvorišče i ve ti na. Zlo ne spi! Kokoš odleti gore na kotač, pomekne nože i prereže miceka kaj tam najrajše spi. Lesu od vrta nesi dobro zaprla, bu veselo gda ti race pojeju šalatu!

Još sem malo stala pred njim, mislim si, točno tak je njegva baba vikala na me, gda sem se udala v tu familiju. Bome i glasi su im slični. Štelo mi se smejati, ali sem skontala da to ne bi dobro prešlo. Če mu rečem da sem ze zmazanu vodu od rac zalejala vočku pri plotu, bi ponorel još više. Kaj bi to premenilo? Krivica za koju nesem kriva ne boli ak ju ne primnem k srčeku. Čez vuvo nuter, čez vuvo van. Bu nekaj drugo našel za galamu. A bolše da viče na me, nek da ide marvu tuči kaj negov pokojni otec. Jenput je stari tak jako zamahnul z batinom kaj bez nje ni mogel prek dvorišča prejiti, da je opal na rit v štali, pod noge kravici siroti. To je bil pravi GIF[1], samo da ga je negdo snimil.

Zgledeli smo kak dva mačka na štreki vu veljači, a vlak nailazi. „Ak je ispoved prešla, išla bi grehe odmoliti nad sudoperom. I bum ti zgotovila obed! “ Negda se mora biti i zločest, oproščene bu takitak vsima vse. To ga je razbelilo, am je pocrvenel kak zreli feferon. Okrenula sem pleča svojemu čili boju (engl. chilli boy, op. a) i otišla, tej put mi tolerancija i strplenje baš nesu zišli najbolše. Klel je, još sem ga v ganjku čula. A ni me bilo briga. Pri oltaru sem obečala da ga bum trpela v dobru i zlu, a to, kaj on sad zmišla je bez pameti. Ni jeno ni drugo. Ni belo ni crno. Bu ga glad v hižu naterala. Ili na tavan, a za to mora prejti prek kujne. Osim, ak si za primirja ni odnesel belu kobasu v radionu. Za tu finotu ni kruha ni treba. V mislima sem mu rekla kaj ga ide: „Ti bedasti stari ded, nesem ti ja sputana krava ni skolenčena kobila! Nesem ja krmača z brnjicu na gubici! Ja sem Ifkica! Ak buš zločesti, ti bum... ! “ A kaj? Kaj bum? Kad, za čas zvoni moj mobitel i zove me Lackovička, tam više križanja, kak se ze sela ide prema Ivaniću:

Ste se pak posvadili? Jožek je z traktorom kak strela prefučkal vuz moju hižu. Am su se vse šajbe stresle! Ide se lečiti z čevapima, držim. A kaj se stale?

Komplicerano je, Milkica, komplicerano.

Navek je bile i navek bu. Z ničega se zlo skloba tej čas, kaj ne? A znaš da več mesec dana tam dela nova kuvarica, doselila se z Dejanovca, rastala se i mužu decu ostavila. Ta ni med onima kaj trpiju...

Morti v tom grmu spi zajček (zajec, zec, op. Ifkica). Morti se Jožek pak zaljubil, osim kaj je lud za čevapima. Obed sem pustila naj se oladi, bum ga spravila vu frižider, bu zutra serviran gosponu, ak pak ne prebegne k čevabdžiničici (pečenjarki, op. I.).

Popoldan gda se vrnul i gda su ga čule, krave su priredile pravi koncert samo za njega. *Dva chella* im nesu ni do papka! Štele su van i na pašu, glane. Ja se nesem štela mešati, bi mogla na tom važnom poslu pogrešiti. Ima čovek teški dan. Ak je ljubav v pitanju, bome mu ni lehko.

Nekak sem se privčila na Jožeka v novom izdanju, a deca ni vnuki nesu mogli razmeti te promene. I nove zakone. Če su bili pri nami, a i stari i mladi, če su hitili čižme pune blata pred vrata, špotal je i vikal nanje, a jenput je rekel da je bu z bičom po pleči, kak neposlušnu kobilu! Mam su išli oprati čižme na grabu i okrenuti je naopak na prlke plota naj bi se dobro ocedile i osušile. A đoni s glibokim riplami puni blata. Bome su je išli ribati z kefom ribačom v lavoru z vodom za race. Robert, kaj ga tak rad ima je pozabil zaprti letnu lesu na ganjku pak su race zišle nuter i vse z blatnim nogami zagacale i kak race to znaju, ostavile kakicu na pločicami kak moderna umetnička dela. Bome je Jožek zrušil se oblake i celu Mlečnu stezu na bokčeka dečeca i još je moral to vse oprati i obrisati. Plakal se celo vreme i zval oca naj dojde po njega. Neče on na selu biti ze tim hudim starim dedom.

A onda mi se presvetlile! Tak je strogi trebal biti deci i vnukima mam na početku. Od anjpidekla! Am bi bili ko vurice točni, uredni, poslušni! Kak roboti. A ovak smo bili njihovi robi i sluge, srečni kaj moremo za njima čistiti i tri jela kuvati za jen obed, kak su zbirljivi bili. Bome nam je dugo zelo da pregledimo kak se treba decu odgajati.

Na gazdin osemdeset i šesti rojsni dan, gda su vsi došli i kušuvali ga, stari se plakal kak malo dete. Naš najstareši sinek mu je održal govora, nekaj v smislu da sad gda su i sami ostareli znaju kak im je dober i strpliv otec bil i zato mu fala. Ja sem se grizla za vusnicu, gledim, tam sedi nekak stišnjeni, tihi dedek kak vuneni sviter posle skuhavanja. Oko njega celi narod dece, vnukov i prevnukov. Teško je bilo i teško je, ali se splatilo. Zafalno sem pogledela trejtu gredu na plafonu od ulaznih vrat, točno nad kavučom i svojom glavom misleči na

Svevišnjega. Če nas sad vidi, mora biti zadovolen, vse smo biološke, evolucijske, društvene, etičke, moralne, emotivne i gdo zna kakve još ljudske norme spunili i vse poreze i račune platili. Pričinilo mi se da imam velika bela krila i kak anđel z temi krilmi grlim i skrivlem vse nas od zla. A onda sem ga čula kak grmi:

-Ifkičica, lubičica moja! Mam dojdi sim!

Bem ti pišlivoga lonca, kaj pak? Držim da ne bu opasno sletanje, i onda se setim. Am je to nekaj novoga za rešavati, ak je to samo starost! Od dosade ziher nem mrla, tratinčica ili lubičica!

[1]GIF, TheGraphicsInterchange Format - gif

pošne - pošalje
zvežbana - uvježbana
bokčija - sirota
anjpidekl - zaštitni jastučić za novorođenčad
plafon - strop

NOVA KU-VINJA

Đurđa
Vukelić Rožić
Ivanić Grad

Moj Jožek i Francek Sporiš bili su kumi još po pokojnim roditelima. Stari kumi su pomrli, a mi sme ostali svoji. Negda je bilo zlata vredno imati kuma pri ruki. Ni bilo telefona, hitne službe, a i auto je bio retkost. Ne znaš gda ti bu trebala pomoć pametnoga čoveka i pajdašija frčne i dobre žene kojoj moreš veruvati. Ni sakoga za v hižu pustiti.

Gda je Francekov i Micikin sinek lani došel z Nemačke, dovezel je puni kamion rablenoga nameštaja za svoje apartmane na moru. Materi je ostavil kaj si je zebrala, stolec za zibanje i prelepi kredenc-regal za špajzu. V ladici je našla za tri kile žurnalov o uređenju kuvinje. Dan na dan je sirota sedela nad njima i zdihavala. Franc to več ni mogel trpeti, zval je sineka v Nemačku naj doveze kuvinju sličnu k oni kaj ju je kumica stalno gledela. Z mobitelom je stisnul sliku i to je bilo to. V rano leto, ve ti na Micikine kuvinje. Ni bila baš takva kak v žurnalu *Die Küche*, a po meni, bila je još lepša. Skoro nova, prelepe maslinaste boje z belim paspulom.

To jutro sem na jogradi nekaj plevila, a kak sem tri reda kuruze posijala okolo na okolo plota naj me Dragica Rustačova ne bi z prozora na katu vidla i danjgubila ze selskim tračom, nisu me ni dedi vidli. Franc je išel z šume z košom punim gliv a Jožek ga je čakal, motal se kaj da popravle pante na lesi.

Franc, bi te nekaj prosil. Jedva sem te vjel na samo.

A kaj, kume?

Znaš one žurnale kaj je Micika stalno gledela? Daj je nekam hiti i skri da je ova moja ne vidi i ne zeme od nje. Bum moral kravu prodati i kuvinju joj kupiti. A koga vraga će joj to? Pa, imamo kuvinju! Sem ju još osumdeset i šeste postavil, pred Ivekovu svadbu!

Razmem te skroz na skroz. Babe stalno nemira v hiži delaju. Očeju ovo, očeju ono, da bu lepo, da bu lepše nek pri Krivušićki ili Marekovićki, i da decu ni sram za starce. Nigda kraja.

To kak tvoja Micika ima perilicu za suđe, sušilicu za veš, aparat za kavu, i pitaj dragoga Boga kakva vse čuda, ja to več nemrem slušati. Ampak ima sineka v Nemačkoj! Otkud meni penezi za vse to?

Bum je skril i skuril, budi bez brige.

Fala ti puno, kume!

Popodne sem prešla k Miciki na kavu, skup sme gledele te žurnale. Veli ona meni, kumica draga, zmeri stene v kuvinji, ti si dost niska

babica, zmeri visinu elementov koja ti paše, bum ja sineka poprosila naj ti doveze kuvinju. Malo rablenu i lepu, bu je još pedeset let. I dobiš skroz novu radnu ploču. To ti je moj darek.

Bi to naredila za me? Imam nekaj crnoga fonda, bum poprosila decu, naj vsaki da koji eurek, am je je sedam, bu se pribralo.

Same najdi ko ju bu postavil, veliki je to posel.

Bum poprosila zeta Tomeka i sina Iveka, oni se lepo slažu. I svoje stane su priredili da je milina. Ide pod hobi, a zlata vredi.

Micika i Franc su prešli v Zagorje k svojima na tri dana. Ja sem im zapirala kokoši i ranila vse kaj je trebalo i friške vodice dala; kravici hitila seno, nakosila trave pajcekima i dala kuruzicu, počistila štalu. Kad, Franc se vrnul sam mam drugi dan. No dobre, nis dale imela brigu. Gda se Micika vrnula, zvala me je, veli da je gazda celu hižu prekopal, valda za tem žurnalima. Dobre da sem je k sebi zela.

Kuhinja po meri je bila demonterana, a kumeku su platili naj ju odšarafi i odveze. Gazde v Nemačkoj su prodali stan i selili se v drugi Stadt (grad, op. a.). Da bum ja platila samo benzin. Kaj ti je sreča i dobri ljudi na ovomu svetu! Kumek je mogel reči da kuvinja dojde jezero eurov, ampak ni. Sad, v ti fazi razvoja našega projekta, naša *konspiracija* (zavjera, urota, podvala, muljaža, op. a.) imela je novi problem. Kak Jožeka nagovoriti da dečki dojdu razbijati i nabijati tjedan dana i postaviti moju prelepu novu kuvinju?! Mi se preselimo v letnju kuvinju, ni to problem. Ali, ego mu bu stradal. Več v glavi čujem kak lomače:

To ni treba! Moja pokojna babica je petnajstero dece odranila z jenom pećicom na drva, gredencom v kuvinje, stelažom v špajze, nekaj rajnglic i loncev i dva noža! Bez struje, vodovoda i centralnog grijanja. Kuliko toga tebi treba? Si poludela? Ni mislit! Kakva kuvinja...

Majke ti mile, trebalo je znati kak se sad z *gotova čina* zvleči van. Kad, veli Micika, znaš kaj, leto ide kraju, naredimo nekakvu feštu još dok je lepo vreme, morti sedumdeset let našega kumstva. Dojde pol sela, spečemo odojka i janjca, grah-šalatu, orehnače i makovnače i to je za poštenje dost. Vena bu donesel armoniku, Vlado beglajt, Zvonko bu bajsal.

Mam sem uključila pantleke svega vunzemalca (moždane ganglije, op.a). Dojdu i moji majstori, a kak se vsi buju napili ko duge, posle rečemo da se to vse na fešti zdogovaralo. Ampak trezni ne poreče kaj je pijani obečal. Jer, ni bil pijan, *of course*!

I dobre, priprema proslave kumstva naše dve familije je išla kraju i vse je bilo kak Bog zapoveda. Na dvorišču je postavlen velik šator a stara Špičekica je došla v inspekciju i špotala nas da glumimo selske *trendseterice*, nigda niko v našemu selu ni slavil sedumdeset let kumstva. Kak došla, tak prešla, z litru rakije. Niš bez mita. Dan pred veselje, gda je Jožek dovezel šest gajbi pive i išel z kola dole, pod mu vager je dobežal pesek kaj ga je gusak ganjal po dvorišču, i da ne bi stal na cucka, zmotal se je, noga mu je zadela za lanec, opal je z ruda kak zrela ruška z grane. Vuz glasno odrecitirani sonet kletvi imela sem za razmeti da je strgal ruku. Suseda Marekovićka ga je mam odvezla v Traumatološku bolnicu v Zagreb, tam joj dela sneha doktorica, a dok je kum pomogel Jožeku da se presleče v čistu robu, ja sem uspela gospi dokotrici pribrati suhe sireke, tablu špeka, dve bele kobase kaj je zovemo moslavčaki kavijar i škatulu od sladoleda z domaćim štrudlom od jabuk. Bar nekaj. Jožek je dobil lepi gips. Za mesec dana kontrola, onda terapije i toplice! Bilo mi ga je žal, da nis tu *malverzaciju* zmotala morti se to ne bi stalo.

Kak vse, i to je prešlo, ne daj Bože večega zla. Jožek je došel doma z toplic pri kraju rujna meseca, odmorni, lepi i čisti, dobro se odmočil v bazenu. Malo je smršavil bez moje kuvinje i tri tanjura cušpajz poroga luka, sarme ili grah-kaše za obed. Ljudi z sela, po jen, po dva, došli su ga gledeti kaj da je trojčeke rodil. Zaladilo je, moralo se biti v hiži, a moja se nova kuvinja prelepo vidla z boravka, kak v auzlogu. Ja sem narasla pol metra od sreče, a niko ni primetil. Zid med kuvinjom i boravkom sme srušili i postavili potpornu gredu. Moje carstvo se prestrlo od stene do stene, a se moglo i z ceste čez jobluke čist lepo videti. Boja zrele jabuke.

Bilo me je strah, kaj bu gazda rekel! Bu vikal na me, svadili se bumo, a kad tam, kazna je bila još gorša: Da bi reč rekel! Ni „a “, a gosti su ko za vraga stalno mleli o kuvinje, ni je bilo briga za negvu bolečnu ruku.

Bome ste se ponovili, kak lepu kuvinju imate!

Jelda da je lepa, baš mi se ta svidla i Ifkica se složila z menum.

Imate i perilicu za suđe!

Je, je. Vse za pomoč moji Ifkici.

A oni mikser tam, samostoječi, veliki i jaki! To budu biskviti ko madraci! I sladoledi z šlagom veliki ko Antartik!

Je, je! Ifkica peče fine torte, joj trebaju dva rola, i onaj trejti v zidane peči, i banjek, i

mikser. Puno je to dece, šteta kaj su vsi otišli z doma, bi je sad imela gde odraniti!

Nigda kraja bračne kroniki. Gda sme bili mladi, borila sem se naj ne bi prešel k one macafute pri poteku, Bauštelica ju zoveju, gda se onak jako v nju zalubil. Nejnom gazdi je tu i tam pomagal z poslom, ovi dela v Nemačkoj. Onda, imel je fazu z Krivušićkom čim se dotepla na ladanje v naše selo. A ga fina gospa ni štela, kaj če joj selak? Čkomela sem, bu prešlo. Naj deca imaju oca, a hiža gazdu kak Bog zapoveda.

Gda su deca otišla z gnezda, štela sem ga se rešiti, prodati babino imanje i kupiti si lepi mali stan v gradu, živeti od svoje mirovine i vnukekov se vžiti. Dojadi motika, štala, poriluk cušpajz i dedova galama. Bilo mi je dost sela i selakov. A kak se nigda ne zna kaj nas čaka, nabrzo je naše selo imenovano grad, prosim lepo. Sad sme selaki grada Gornje Moslavačko Selo. Ili građani ze sela. A gda ja svega Jožeka spod joka gledim, one plave joči, veseli smeh i jake ruke, da sem celi svet preiskala, ne bi ga još jenoga takvoga našla. Ni v selu ni gradu.

Ifkica, gde si? Sad gda su vsi prešli proč, bi se štel o te nove kuvinje pospominati!

Ve ti ga na!

frčna - spretna, vrijedna
rableno - iz druge ruke
kredenc - ostakljeni ormar za posuđe
vager - dio konjske opreme za vuču kola
cucek - pas
auzlog - izlog
stena - zid

LAŽI I TABLETE

Slavica Sarkotić

Lekenik

Lagati je naučila kasno. U djetinjstvu i mladosti nikada nije lagala.

Tako su je učili kod kuće. Ne laži, ne ukradi, poštuj starije, pomaži.

Ali lagati se može naučiti u bilo kojoj životnoj dobi. Pa i u starosti.

Lagati je počela kad su se djeca razišla a njih dvoje ostali sami.

Tek tada su se počele nazirati pukotine u njihovu suživotu.

On nije mogao podnijeti starost, samoću ni mirovinu koja je značila prestanak odlaska na posao i promjenu uobičajene rutine.

Za razliku od nje koja se u mirovini snašla kao riba u vodi, on je uglavnom očajavao i jamrao.

Ona ionako nije bila od velikog društva, uvijek je voljela mir i svoju obitelj.

U mirovini je konačno mogla čitati, pisati, gledati omiljene TV serije i uređivati svoj vrt.

Njemu je nedostajalo društvo, posao, ljudi. A kad se razbolio, sve je postalo još gore.

Morao je ostaviti gotovo sve poroke koji su mu život činili lakšim i podnošljivijim.

Cigarete je ostavio davno, alkohol također, a nakon operacije srca morao je paziti i na hranu.

To ga je učinilo čangrizavim, mrzovoljnim, ljutim na cijeli svijet.

Ujutro bi čitao novine na mobitelu i užasavao se zbog vijesti iz politike i Crne kronike.

Da stvar bude gora, sve je to čitao naglas i ona je bila prisiljena slušati.

Isprva je prosvjedovala, prigovarala, bunila se, ali on bi planuo, posvađali bi se, on bi se durio poput malog djeteta, i to je bilo nepodnošljivo.

Onda je počela stavljati vati u uši, ali to je slabo pomagalo.

Do nje su ipak dopirale vijesti iz zemlje i svijeta, a osim toga, morala je i komentirati ono što bi joj on pročitao. Onda je počela lagati.

Govorila bi da je sve to već pročitala ili da se slaže iako se nije slagala.

Lagala je i da nije ostavila svjetlo u kupaonici jer je žurila staviti veš na sušilo, lagala je da nije pustila mačku van jer on nije htio da mačka noću bude vani a ona je znala da mačke vole loviti noću, lagala je da je psima dala piletinu s kožom iako je kožu skinula jer je znala da im škodi.

Lagala je da je posuđe oprala na ruke iako ga je oprala u perilici.

On je volio prati posuđe nad lavaboom, a ona nije voljela kad na čašama ostaju mrlje od klora.

S vremenom je shvatila da laže svaki dan. Ljutilo ju je to, ali tako je bilo lakše.

Nije li cijeli život kompromis?

On je i kuhati volio, nikada mu nije bilo teško ispeći palačinke i djeci se to sviđalo.

Nisu vidjeli što bi ona to imala prigovoriti njihovu ocu.

Naravno, oni su dolazili kad su mogli, kad su stigli od posla.

Njima se očevo čitanje vijesti i njegovo gunđanje nije činilo tako napornim kao njoj.

A ona je lagala sve više.

Lagala je da ju steže u prsima iako to nije bilo istina.

Lagala je o tome jer onda sat, dva nije morala slušati vijesti o tome kako se neka pjevačica opet razgolitila na plaži i kako su se dvojica političara zamalo potukla u sabornici.

Pokazuje li ti tlakomjer aritmiju, pitao je. Pokazuje.

Nije pokazivao. Opet neko vrijeme mir.

Lagala je da nije bacila u smeće njegove omiljene stare hlače i rekla je da su automobilske gume koje su joj godinama zapinjale za oči u garaži vjerojatno ukradene kad su garažu ostavili otvorenu.

Ustvari je ona zamolila zeta da ih odveze i baci na odlagalište jer su bile prastare i ničemu nisu koristile.

Lagala je da se mačka pomokrila po izblijedjeloj fotelji na stražnjoj terasi, a nije nego ju je ona odvukla iza voćnjaka u polje i zapalila

na mjestu gdje su inače palili otpad.

Njemu je svega bilo žao, on ne bi bacao ni prazne plastične kutije od sira ni margarina.

Sve bi to prao i slagao u ormar, a ona bi uredno s vremena na vrijeme ponešto bacila.

Kad je počeo zaboravljati, slagala bi ga da je u toj kutiji od sladoleda ili sira odnio nekome nekakvo jelo.

Iznenadila se kako joj vjeruje i shvatila da laže sve bolje.

U zadnje vrijeme često se žalio da loše spava. Inače s tim nije imao problema.

Zaspao bi čim bi mu glava dotakla jastuk.

Za razliku od nje koja se iako je išla spavati kasnije od njega često dugo prevrtala u krevetu prije nego bi zaspala.

Pio je različite tablete, samo jednih se užasavao. Tableta za smirenje.

Oduvijek je smatrao da su one za slabiće, da samo kukavice piju anksiolitike i antidepresive.

Iako mu je liječnica uredno prepisivala Normabel, on ga nikada nije uzimao.

Ne treba to meni, govorio je, to je za seronje i živčenjake.

Često bi zaboravio popiti lijek koji je morao svaki dan piti protiv zgrušavanja.

A to je bilo opasno. Taj lijek morao je uzimati svaki dan, do kraja života.

Zaboravio bi popiti i lijek protiv tlaka i one za bolesna crijeva.

Na kraju je brigu oko lijekova prepustio njoj.

A ona se dosjetila i svake večeri mu uz sve uobičajene lijekove u šaku gurnula i jednu tabletu za smirenje. Ništa nije primijetio.

Sjetila se kako je panično po nekoliko puta brojila tablete koje mu je davala nakon što se poslije operacije vratio iz bolnice. Bojala se da mu ne zaboravi dati neku tabletu ili da mu ne da neku previše.

Zbog ove laži s tabletom za smirenje nije se previše uzrujavala. Ionako su mu bile prepisane od liječnice.

A on je sve manje gledao u tablete koje mu je triput dnevno davala u šaku.

I bio je mirniji i spavao je bolje. Nije više bio tako ljut.

Zato je razmišljala o tome kako će mu, ako bude trebalo, te male zelene tablete dati i ujutro.

Možda i u podne, ako bude trebalo.

Pročitala je u uputstvu da se može popiti do pet njih dnevno.

Ponekad je znao govoriti kako je sretan što ne mora uzimati ništa "za živce" jer to je gotovo sramota.

Nije se kao prije trudila i govorila mu kako i trudnicama daju te tablete i kako one nisu samo za živce nego i za opuštanje mišića.

To izaziva naviku, govorio je. Možeš misliti, šaptala je u sebi.

Prešli smo sedamdesetu, što ako se navikneš na neke bezazlene tablete, nismo u cvijetu mladosti.

Dani su postali mirniji, on bi zaspao oko podneva i odspavao dobar dio dana.

Bio je zadovoljniji i manje čitao vijesti.

A ona bi mu navečer uredno u šaku stavljala njegovu porciju tableta uključujući i onu "za živce". On bi ih gutao ne gledajući.

Ponekad bi navečer i ona progutala koju zelenu. Djeca su, kad su došla, primijetila da je u kući mirnije.

A kad su djeca otišla svojim kućama, njih dvoje su nastavili svoj život uz pse, mačke i televizor.

I tako će biti, mislila je ona kad bi navečer legla u svoj krevet na katu osluškujući kako on u prizemlju mirno diše u snu.

Tako će biti dok oboje ne odemo u vječnost ili kako se to već zove.

6.24

Slavica Sarkotić

Lekenik

U domu je bilo tiho kao obično jutrom.

Švelja je ustala rano jer ona je uvijek imala puno poslova za obaviti.

Upravo je prišivala nepostojeći gumb na nepostojeću košulju nepostojećeg muža.

Kroz prozor dopirao je cvrkut ptica jer bilo je proljeće.

Baka Anđela mrmljala je krunicu kao svakog, a njena su se bezuba usta pokretala ritmično i brzo.

Umjetni su joj zubi još bili u plastičnoj kutijici na noćnom ormariću.

Fanika je hrkala po običaju, a stara vekerica tiktakala je svejednako pored tanjurića na kojem je ostao ogrizak sinoć pojedene jabuke.

Moglo je biti oko šest ujutro i Ada je razmišljala o tome kako bi vjerojatno bolje spavala u svom stančiću gdje je ne bi ometalo Šveljino prišivanje nepostojećih gumbi, Anđelino mrmljanje ni Fanikino hrkanje.

Bila je protiv odlaska u dom koji tako empatično zovu “dom za starije i nemoćne”, ali su je nadglasali.

Djeci je bilo komotnije plaćati 6000 kn za dom nego dolaziti svaki vikend iz Splita i Osijeka i donositi majci namirnice.

Bila je tu doduše i njena mirovina, ali ona nije bila dovoljna za pokriti troškove smještaja u dom pa su se djeca dogovorila da svatko da trećinu iznosa.

Tako je Adi ostalo još nešto za sitne radosti: frizera, pedikera i poneku slasticu.

Kad je Berti umro, osjećala se dugo vremena prazno. Proživjeli su skupa pedeset godina, i mirnih i uzburkanih.

On se od mladosti uništavao pušenjem i alkoholom, a ona je potrošila najbolje godine života pokušavajući ga spasiti od njega samog.

A kao što znamo, čovjeka je nemoguće spasiti ako on to ne želi.

Kad se s pedeset razbolio, morao je ostaviti pušenje, a kad se ponovno razbolio sa šezdeset (oba puta je jedva preživio), morao je ostaviti i alkohol.

Onda se bacio na hranu, ubrzo nabacio tridesetak kilograma viška

i stalno prelistavao letke velikih trgovačkih lanaca i punio frižider najčešće nepotrebnim stvarima koje bi se često pokvarile pa ih je Ada morala bacati.

Djeca su već imala svoje obitelji i na očevu vječitu glad gledala prilično blagonaklono i benevolentno pravdajući je činjenicom da je kao dijete iz disfunkcionalne obitelji u djetinjstvu češće bio gladan nego sit.

Djeci je bilo lakše, oni bi došli i otišli, a Ada je po cijele dane slušala tirade o njegovu nesretnom djetinjstvu i morala na internetu čitati vijesti koje joj je preporučio.

Lakše je bilo dok su radili. U mirovini se počeo ponašati poput djeteta koje se boji da mu netko ne oduzme voljenu igračku.

Noću bi ga često znala zateći kako jede kekse ili čokoladu iako je bio dijabetičar.

Napolitanke je skrivao u ormar među odjeću a bombone pod jastuk.

Nikada prije nije bio takav.

Odavno je zaključila da je lakše bilo u mladosti dok je pio jer onda bi se napio za vikend pa bi se cijeli sljedeći tjedan ispričavao.

Sada se više nije ispričavao ni zbog čega.

Uživao je donositi joj namirnice koje je voljela: banane, svježa mirisna peciva i sardine s povrćem na primjer.

Sam je više volio šunku, čvarke i špek. Oduvijek je volio kuhati, a pod stare dane počeo je i peći kolače.

Ponekad joj se činilo da će joj glava pući jer pričao je po cijele dane, hranio pse i mačke slatkišima i svačim što nije bilo dobro za njih, ali na svaki prigovor bi se nadurio poput djeteta.

Uvijek je govorio da će umrijeti prije nje i da će ona tek onda vidjeti koliko joj je značio.

I rekao je da će joj dolaziti u snu, ali da je neće plašiti nego da će biti lijep i mlad, onakav kakav je bio dok ga je voljela.

Nije da ga nije voljela, ali ponekad je mislila da će poludjeti od njegova zvocanja i umrijeti prije njega.

Spavali su odvojeno jer je on išao rano spavati, a ona je dugo bila budna uz televizor.

Ujutro je voljela spavati dulje, a on se budio rano i šetao s psima.

Vidjet ćeš ti kad mene ne bude, govorio je, sve ćeš morati sama, i po peciva i po namirnice i pse voditi u šetnju.

Ma, ja ću umrijeti prije tebe, ako ni od čega od tvog neprestanog brbljanja, rekla bi mu.

Ali nije.

Na kraju ga je izdalo srce.

I naravno da joj je nedostajao. Ali bila je umorna, silno umorna.

Umorna od polustoljetnog pokušavanja promijeniti nepromjenjivo.

Jedno je vrijeme živjela u stanu s mačkom i dva psa, a onda zbog artritisa više nije mogla ni konzervu otvoriti.

Mačak je nekamo nestao, a djeca su uzela svako po jednog psa i rekla joj da je najbolje da ode u dom.

U prvi mah se otimala, a onda je popustila.

I tako je sada u ovom domu, koji je slovio za jedan od boljih, dijelila život s tri starice toliko različite od nje.

U početku je čak bilo zanimljivo. Ta žena, koju su zvale Švelja, radila je nekada u poznatoj tekstilnoj industriji, stalno je rukama činila pokrete kao da šije iako nije imala ni iglu ni konac u rukama.

Ako ništa parala je porub svoje kućne haljine i čupkala končiće.

I ona je bila udovica, a djeca su joj živjela u inozemstvu i rijetko dolazila.

Anđela, starica s krunicom nikada nije primala posjete.

U dom ju je doveo unuk, a s kćeri je navodno bila posvađana.

Fanika, ona koja je hrkala, nikada se nije udavala.

Njoj je u domu bilo dobro kao što joj je i u životu uvijek bilo dobro, barem je tako govorila. A bilo joj je dobro jer je mislila samo na sebe i ugađala samo sebi.

Tako je i sada hrkala iz sve snage i ništa je nije smetalo.

Ona je imala svoje društvo i često odlazila u kazalište i na koncerte.

Kad je tog ožujskog jutra u 6,24 grunulo, Ada je upravo kanila spustiti noge s kreveta i ugurati ih u filcane natikače jer bilo je to njeno

vrijeme za otići na zahod.

Još se sjeća da je pogledala prema Švelji a ova je u šoku spustila ruke kojima je prišivala nepostojeći gumb na nepostojeću košulju i pogledala kroz prozor.

Tamo su se ljuljale zgrade i plesalo je drveće.

U pozadini svega čuo se zvuk, zastrašujući i neopisiv. I lomljava i padanje cigala.

Nije se više čulo Anđelino mrmljanje, samo je Fanika i dalje hrkala.

Sa stropa je počela padati žbuka i luster se rasuo u komadiće, a u hodniku su se začuli koraci. Netko je trčao.

Ada je jednu nogu ugurala u papuče, a kad je htjela i drugu, osjetila je kako joj se strop ruši na glavu.

Pokušala je viknuti, ali od silne prašine ili od straha ništa se nije čulo, glas joj nije izlazio iz usta.

A onda se u nakrivljenom okviru vrata ukazalo Bertijevo lice.

Bio je vitak i mlad, plave kose i očiju, i smijao se svojim lijepim pravilnim zubima.

I dok se oko nje sve rušilo Ada je bez straha, lagana kao pero zakoračila prema njemu.

1. nagrada, osnovna škola

PISMO LUCIJI

Ivano Štahan
Zlatar

Draga Lucija!

Nisam u životu nikad napisao pismo. Ovo je moje prvo pismo.

Znam, nikad me nisi vidjela s olovkom u ruci. Osim kad u školi pišemo ispit.

Znaš, dosta mi je već i računala. Znaš da je to računalo moj život. Znaš da su računalne igrice ono u čemu sam se pronašao. Znaš koliko sam noći i noći probdio igrajući Fifu, LoL, GTA i igre čija imena nisi nikad čula. Znaš koliko sam pobio ljudi u igricama, ali isto tako znaš da ni mrava u životu nisam nikad zgazio. Ni s kim se potukao. Znam da su sve to skriptirani likovi koji će u programerskim rukama ponovno oživjeti i biti spremni za sljedeću igru. Znaš da je to moj svijet. Bio.

Sjećaš li se one srijede, proljetos, trećeg dana nastave na daljinu? Napisala si mi u poruci da si dan prije bila u ljekarni po kapi za oči. Znam da nosiš naočale i znam da te bilo strah kako ćeš podnijeti toliko gledanja u ekran tijekom online nastave. Znam, rekli su da će to trajati samo dva tjedna. Ti si onaj zadnji petak u školi rekla - potrajat će.

Sjećam se kad si mi te srijede napisala da si doznala kako je ljekarna u kojoj si dan prije kupovala umjetne suze - zatvorena. Napisala si kako si to doznala od susjede koja živi kat ispod tebe, a išla je po lijek za tlak za gospođu iz prizemlja koja se zbog situacije već danima ne usudi izići. Napisala si mi kako ti je prvi put u toj ljekarni lijek izdao neki mladić. Napisala si da je vjerojatno praktikant. Nasmijao sam se kad sam pročitao kako si napisala da mu glatke obraze „kvare “ one tri dlake brkova koji su mu tek počeli nicati. Smijao sam se i kad si napisala da je zgodna magistra stajala u kutu i kašljala.

Znam dobro, smijao sam se i napisao sam ti kako i ja stalno kašljem.

Znaš mene. Osjetljiv sam na svaki propuh.

Sjećam se kako si napisala da te svijetloplave kapi za oči taj dečko nije mogao pronaći. Magistra ih je pronašla jer - ipak, to je njezina apoteka. Sjećam se kako si mi napisala da si pitala magistru kupuje li te kapi još uopće netko osim tebe, Lucija.

Sjećam se kako si je pitala, onako „zdravoseljački “, je li to „drpilova “ ili ipak ima neke koristi od tih kapi kad treba ovlažiti oči nakon dugoga gledanja u računalo.

Sjećam se kako si napisala da ti je magistra dugo i stručno objašnjavala da kapi ipak koriste očima.

Sjećam se kako si mi, kad ja nisam reagirao na sve to, ponovila kako je ljekarna zatvorena. Sjećam se kad si napisala da je tvoj tata rekao kako se u našemu gradu priča da „apotekaričin muž ima koronu “. Prvi put napisala si u inbox u kojemu smo se dopisivali tu riječ. Sjećam se dobro kako si samu sebe osuđivala zbog toga što si toliko dugo bila u ljekarni, a u medijima se već govorilo o tome da kontakti s drugim ljudima – osim s onima s kojima si u istom kućanstvu – trebaju biti kraći. Kraći od 15 minuta, a ti si mi napisala u inbox da ne znaš koliko si vremena provela u ljekarni, ali kako ti se čini da je to bila cijela vječnost.

Sjećam se, napisala si da si se unutra zadržala sigurno dulje od onih, maksimalnih, 15 minuta.

Znam kako ti voliš razgovarati s ljudima. Nekad mi je i malo krivo kad s drugima dijeliš svoje vrijeme. Kao da kradeš tako naše vrijeme. Ali, to sad nije bitno.

Sjećam se kako si mi napisala da ti se u tom trenutku, kad ti je susjeda rekla da je ljekarna zatvorena, srušio cijeli svijet. Sjećam se kako si napisala da te bole ruke i noge, steže grlo. Sjećam se kako si napisala da si četiri puta mjerila temperaturu s četiri različita toplomjera koje imate doma. Sjećam se točno svih vrijednosti koje su oni izmjerili. 36,3; 36,4; 36,4 i 36,5.

Sjećam se te srijede. Uopće nisam pozornost dotad obraćao na koronu. Karantena. Ne, meni nije uopće teško pala. Kao da sam se cijeli život pripremao za nju. Igrice. Moj život. Moja soba. Kuhinja. Frižider. Moja soba. Računalo. Igrice. Ubijanje skriptiranih likova.

Znam da sam nakon našeg dopisivanja zaspao. Škola je online. Mogu učiteljima uvijek reći da nije bilo interneta. A cijelu noć prije igrao sam igre. Probudio sam se u pet poslijepodne. Upalio sam računalo. Htio sam nešto ozbiljnije istražiti, a koristeći se mobitelom to nije to.

Sjećam se kad sam prvi put u Google upisao koronavirus.

Sjećam se četiri sata iščitavanja o koroni.

Sjećam se kako sam naglas rekao sam sebi: „Nije to baš samo tako! “

Sjećam se trenutka kad sam shvatio da ljekarna radi od 7, a ti si bila tamo u 11 sati. Koliko li je virusa moglo biti u zraku?!

Sjećam se ja dobro kako si mi napisala da si imala masku i rukavice

i onaj sprej kojim si pošpricala ruke čim si izišla iz apoteke i bacila rukavice. No, sjećam se isto tako da je na internetu pisalo kako ovakve maske kakve mi nosimo zapravo ne sprječavaju da se čovjek zarazi. Rupice na tom platnu su male, no virus je još manji i može proći kroz njih.

Znam da ne voliš video pozive jer ne voliš da tvoji doma slušaju naše razgovore.

Sjećam se te srijede jako dobro. Devet navečer. Nazvao sam te. Video poziv. Znaš. Izgledala si strašno. Imala si neku krpu svezanu oko glave. Maramu, što li već. Pomislio sam odmah da te još boli glava.

Sjećam se kako si rekla da ti je tata saznao da se magistra testirala i da se čeka nalaz. Znam da ti nije bilo svejedno, no mislim da si dobro postupila odlučivši da nećeš nikoga u gradu ispitivati kakav je nalaz kad stigne.

Znam, sve su to diskretni podatci, no živimo u malome gradu gdje svatko zna što mu susjed kuha za ručak, a kako onda ne bi znao o tim ozbiljnim stvarima.

Sjećam se kako si mi napisala, kasnije te večeri, tatine riječi. „Neka Lucija dan-dva ostane doma. “ Netko mu je to rekao. Prijatelj iz gradskog stožera, pretpostavila si. Nije to bila zabrana. Preporuka. Kao i sve ove preporuke nacionalnog stožera.

Sjećam se, napisala si, tako i tako si doma, online nastava je, van ne izlaziš, a ako te netko nazove, reći će ti što dalje. Nisi htjela upotrijebiti onu riječ koja počinje s e. Epidemiolog.

Dopisivali smo se cijelu noć. Do zore. Nije mi to prvi put da sam dočekao svitanje, ali uvijek bi se sunce ujutro ušuljalo kroz prozor moje sobe uhvativši me uz računalo dok sam igrao igrice. A ne ovako. Uz teške razgovore.

Sjećam se, nije te zvala ona osoba na e. Epidemiolog. Nismo više pričali o tome. Dani su prolazili. A onda se oglasio alarm na mojemu mobitelu. Prošao je četrnaesti dan. Čak i da je nešto bilo, doba inkubacije je prošlo. Znam.

Ljeto smo progurali. Sjećam se svibnja i lipnja. Divne večernje šetnje parkom nasuprot školi i sjedenje na klupi. Onoj našoj. Pričali smo o toj tvojoj epizodi. Onda je ponovno počelo. U školi se i nismo viđali. Ti u svojoj učionici. Ja u svojoj. Znam da ti je bilo teško. Znaš da je i meni bilo teško. Tako blizu, a tako daleko. To je kao ono - socijalna ili fizička distanca. Znaš o čemu mislim.

I onda se dogodilo. Marin je u učionici jučer ujutro povraćao. Odvezla ga hitna. Došli su u zaštitnim odijelima. Marin je pozitivan. Mi svi moramo biti doma. Dobro sam. Misli sam odlučio svaki dan staviti na papir. Pravo pismo. Ali, neću ti ga poslati. Sigurnost. Mjere. Preporuke. Koliko li koronavirus živi na papiru? Mogao bih pogledati to na Googleu.

Znaš, odlučio sam. Neću paliti računalo 14 dana. Svaki dan napisat ću ti pismo. Kad prođu dva tjedna, dat ću ti svih 14 pisama. Već nekako. Samo da prođu ta dva tjedna i da sve bude u redu.

Pusa, Karlo!

NOVA KRUNA SVIJETA KOJU NITKO NIJE BIRAO

1. nagrada, srednja škola

Laura Završki
Mače

2019-nCoV, COVID-19, SARS-CoV-2, Coronavirus, korona virus, ili samo korona… imena kao u nekoj, nažalost ovoga puta, nesretnoj priči, spojeno ili odvojeno, s velikim ili malim slovima, skraćeno ili produljeno, sa slavnim Karadžićevim pravilom „Piši kako govoriš “, a sve za istu zaraznu virusnu bolest, koja na kraju ima više naziva nego moje mjesto ulica. Jednom riječju kruna koja je „osvojila “ cijeli svijet, a da je nitko nije ni birao te postala „novo normalno “. Upravo to i znači, kruna, „sveta “ aureola koja titra na granici glava živog i neživog te je sve iz strahopoštovanja bacila pred sebe. Evoluirala je na pilićima preko miševa pa završila u genskom bazenu šišmiša da bi na kraju propupala, naravno, na najsuperiornijem biću naše planete, čovjeku. Malena kuglica nevidljiva oku svojim se izdancima ulovila kao krpelj za cijelu kuglu zemaljsku u potrazi za energijom i zavrtila je još jače, samo tako, oko malog prsta ili bolje reći usporila, utihnula i izolirala. I tko je onda tu superiorniji?

Pokucala je tiho u kineskoj provinciji Hubek u potrazi za novim podanicima koje tek treba pokoriti. I to baš u prosincu kao da prosi malo, toliko joj potrebnih bjelančevina, taj slatkiš koji joj znači život i opstanak. Nisam se previše obazirala, iako su moji ukućani non-stop pratili vijesti. Mislila sam: „Proći će, čemu dizati paniku? Daleko su oni, neće ona stići do nas.” Roditelji su bili smireni, pa sam bila i ja. Znala sam da, otkad postoji čovjek i njegov sjedilački način života, postoje razne epidemije za koje se vrlo brzo pronađe cjepivo, pogotovo u današnje doba visoke tehnologije i napretka u medicini. No, onda se pandemično pojavila na europskim vratima i više nije kucala, postala je bezobrazno nasilna te prodirala sve dalje i dublje, „trbuhom za kruhom “ čak i preko Velike bare. Sve više su me potresale uznemirujuće slike iz Španjolske i Italije, improvizirane šatorske bolnice na velikim površinama s mnoštvom kreveta poredanih jedan do drugoga, koji čekaju i sve se brže pune, većinom već otprije bolesnima, neotpornima i onima malo starije životne dobi. Ruku na srce, nisam se mogla tamo ni zamisliti. Još sam mlada, tek sam počela živjeti, mada nisam znala u koju skupinu spadam, rizičnu ili manje rizičnu (hvala Bogu, još uvijek ne znam). Onda sam se zabrinula, pogotovo kada sam vidjela hrpu lijesova koji su se još brže punili, a vrhunac zabrinutosti osjetila sam 25. veljače kada je prodrla i u Hrvatsku. Svi smo postali nedonoščad evolucije koja se ne zna nositi s teškim bremenom koje joj je palo na leđa pa smo se počeli izolirati od svih i svega. Nestalo je svakidašnje rutine, ugraviranih navika, udobnosti i nepoznate su me promjene plašile jer nisam bila spremna. Došle su iznenada i bile su mi nametnute.

Ironično, ali kako nisam mogla prihvatiti novi školski kalendar s (ne) praznicima za ovu godinu za našu županiju zbog štrajka profesora, tako nisam mogla prihvatiti ovu prisilnu obustavu nastave i stavljanje pod stakleno zvono. Ipak, to nisu bili praznici, mada su mnogi učenici to tako doživjeli, nažalost i na svoju nesreću. Da mi je netko prije rekao kako škola može i nedostajati, slatko bih mu se bila nasmijala. Osjećala sam se kao da je bilo započelo neko ratno stanje s tom iznimkom da mi nećemo slušati nastavu na radiju. Ipak imamo naprednu tehnologiju s raznim platformama i previše svega na e, raznih e-„vitamina " u online okruženju. Odjednom ne želim više taj oksidans, odavno mi treba vitamin A za očuvanje zdravlja mojih očiju. Mama se taj tjedan, prije obustave nastave, pobrinula za vitamine B-komleksa i nakupovala razne vrste brašna kao da se sprema nuklearni napad. No, sve bih bila dala za kvasac (kao i pola Hrvatske), tako da sam se osjećala u toj karanteni, dok smo jeli beskvasni kruh, kao prvorođenac u Egiptu koji se sakriva iza vrata označenih janjećom krvlju na dovratniku koje koronski „anđeo " mora svakako zaobići. Istovremeno sam osjećala snažnu povezanost s ostatkom Hrvatske kao kad smo išli podržati *Vatrene* i izlazili na ulice i pjevali, samo što smo sad išli na balkone (na ulice nismo smjeli, osim za vrijeme potresa) i pljeskali te tako podržali medicinske sestre i druge najizloženije. I tako, malo-pomalo nije bilo teško ostati kod kuće i biti odgovoran jer se manipulacija medija ovaj put pokazala vrlo učinkovitom i svrsishodnom. Još i sad mi je negdje u desnom ćošku mog mozga urezan natpis *BUDIMO ODGOVORNI, OSTANIMO DOMA*. Kako sam se u prvom razredu srednje našla u Školi za život, tako je ona dobila na punini svoga značenja. Zatvorili smo se u svoje domove kako bismo sačuvali živote dok je istovremeno moj teško bolesni djed prikovan za krevet htio van jer je želio umrijeti. To mi je najteže padalo, ali upravo su mi njegove šarenice plave boje ljubavi davale nevjerojatnu snagu te je vječnost lakše klizila niz trenutak. Jeste li znali da me je nasmijavao svojim najgušćim obrvama u kraju, a ja njega svojom frizurom koja je u doba izolacije izgledala poput raznesenih ptičjih gnijezda? Jedino je *OSTANI* kao virus prelazilo i na moje druge navike pa sam često ostajala dugo u pidžami uz dobru knjigu, ali i onu, zamislite, školsku. Online ispiti su isprva bili lakši, ali onda sve teži i to mi je teško padalo kao i kisele kiše. Nisam ja kriva što je većina preko noći postala Einstein i dvostruki Nikola, Kopernik i Tesla. Nisu naši profesori baš od jučer, iako je nečiji bratić, eto, baš to postao od jučer te iznenada obožavan jer ide na FER. To nije fer (možda je i meni, ali ne smijem vam baš sve reći)! Ne, meni ne! Imala sam svoj mir, tišinu, bliske ljude i sebe. Isprva sam pratila, kao neki novopečeni, u

isti mah i propali burzovni mešetar, brojke zaraženih i brojke domaćih zadaća koje su svaki dan sve više rasle. Nisam se baš najbolje snašla u prenatrpanim zadatcima profesora, ali kasnije, kad su uvidjeli da su pretjerali i uz moju bolju organizaciju, mogla sam se više posvetiti sebi. Nova rutina potakla je ono vitalno, zaigrano, dječje i kreativno u meni. Onako u početku raspršenog uma, na rubu pameti, na rubu živaca, na rubu opasnosti od „krunidbe “, na sreću, našla sam se i na rubu prirode. Trava nikada nije bila zelenija ni miris od tek pokošene trave svježiji. Naučila sam slušati i gledati sebe iznutra, ionako smo najviše sami sa sobom, sa svojim mislima, koliko god da smo okruženi drugima. Mnoge su mi aktivnosti bile uskraćene, ali sam zato uživala u onima koje nisu. Ako smo ikada trebali misliti na sebe, onda je to bilo ono vrijeme. Naučila sam da bateriju na mobitelu trebam puniti tek kad dođe na crveno, ali sebe čim dođem na 70%, onako klempavih ušiju iza neizostavne maskice, nabubrenih prstiju na rukama od previše dezinficijensa, tanjeg tijela zbog poremećenog ritma spavanja jer se škola protezala kao glista kroz dan i novih, debljih stakala zbog buljenja u raznorazne ekrane.

Mi smo osuđeni na promjene, a pokušavamo im pobjeći na sve moguće načine jer ih se bojimo. Svijet se svaki dan mijenja, naše tijelo se mijenja. Naučila sam da su promjene dio života te da se možemo i trebamo mijenjati i da ništa ne treba uzimati zdravo za gotovo. Naučila sam konačno pravilno prati ruke (mama je ponosna), gledati ljudima u oči te ću ih možda tako lakše prepoznati na maskenbalu, ako ga bude. Konačno si zbog razmaka od 2 m mogu predočiti 1 km poslije čekanja u podužem redu ispred ljekarne. Stvorili smo od sebe superjunake koji spašavaju svijet (usput smo i zakrpali neke ozonske rupe nauštrb mojim rupama u znanju), samo što smo možda tako napravili uvjete za razvoj neke nove superbakterije. Možda, ali ja ću i dalje ostati superjunakinja kojoj je čaša napola puna. Utvrdila sam i da ima više onoga što nas spaja nego onoga što nas razdvaja, iako prvi put nemam zajedničku fotografiju s prijateljima za kraj škole. Jeste li znali da je moj tata počeo peći bolje palačinke od mame (ona ga je naučila) dok smo mi gledale omiljenu humorističnu seriju? Jeste li znali da dlaka mog psa zapravo nije crna, već da joj se krajnji rub prelijeva toplom zagasitom bojom patlidžana? Jeste li znali da sada vidim šarenice moga djeda samo u sjećanju, ali mi i dalje daju nevjerojatnu snagu? Jeste li znali da sam u ovih nekoliko mjeseci narasla, i izvana i iznutra? Jeste li znali… hm? Niste. Naravno da niste, pa kako biste i mogli, pa bili ste *ODGOVORNI*, bili ste u izolaciji. Kihnuli ste? Nazdravlje! Ne korona, ali vas ipak s oprezom pozdravljam uz podignut desni lakat s nadom da će ova kruna postati dijadema, kruna od cvijeća, a do tada: *OSTANIMO ODGOVORNI*.

SADRŽAJ

PREDGOVOR

Mali vrt različitih poetičkih okusa, Ivan Herceg 5

POEZIJA

Sinovljeva pjesma, Gabrijel Barišić 8
Bez bedema, Danijela Benko 11
Grabancijaška, Dražen Bos 13
Skitnica, Snježana Budanec 18
Inšoma dela šoma, Stipe Bulić 21
Za dišpet i sramotu, Stipe Bulić 23
Babičini štruklji, Stjepan Crnić 25
Kresnica, Stjepan Crnić 27
Rječilište, Edina Fajković 28
Fališ, Darko Foder 31
Pismoa, Darko Foder 34
Crni petak, Biserka Težečki Kekić 38
Sajam, Ninoslav Kerdić 40
Ničija kuća, Mirjana Križanović 42
Zvezdana poruka, Vladimir Ludvig 44
Špiglec, Anica Lukina 46
U košulji skrivam prepelicu pućpuru, Zdenka Maltar 48
Još senjam, Tibor Matan 50
Vonj zime na škoju, Zdravka Meštrović 52
Sve je prazno, Zdravka Meštrović 54
Lubanje u planini, Mirjana Mikulec 56
Omeđena, Mirjana Mikulec 58
Pjesnikova korablja, Vinko Pavić 60
Nemiri, Tomislav Ribić 62
Pjesnikinja, Ljubica Ribić 64
Nasmijona lica, Boris Vojković 66
Ispitivanje daljine, Nada Vukašinović 68
Putovanje kroz vrijeme, Miroslav Vurdelja 71
Prebierana kiklja, Katarina Zadrija 73
Cunjek, Katarina Zadrija 75

PROZA

Novo normalno, Magdalena Bašak 78
Promatrač ptica, Zdenka Maltar 80
Novo normalno, Mihaela Puljek 84
Ifkica, lepa moja tratinčica!, Đurđa Vukelić Rožić 86
Nova kuvinja, Đurđa Vukelić Rožić 91
Laži i tablete, Slavica Sarkotić 96
6.24, Slavica Sarkotić 101
Pismo Luciji, Ivano Štahan 106
Nova kruna svijeta koju nitko nije birao, Laura Završki 111